

Europska
komisija

PANORAMA

JESEN 2016 / BR. 58

Program EU-a za gradove

APULIJA
IMA VELIKE
AMBICIJE

RAZVIJANJE
KRUŽNOG
GOSPODARSTVA

*Regionalna
i urbana
politika*

PANORAMA

UVODNI ČLANAK.....	03	APULIJA PRIVLAČI POZORNOST.....	30
PROGRAM ZA GRADOVE.....	04	COHESIFY I EUROPSKI IDENTITET.....	36
FINALISTI ZA NAGRADU REGIOSTARS	10	KAMPANJA „EUROPA U MOJOJ REGIJI”.....	38
POVEĆANJE FINANCIRANJA ZA MECKLENBURG-ZAPADNO POMORJE.....	14	RAZGOVOR S MARJORIE JOUEN.....	40
RAZVIJANJE KRUŽNOG GOSPODARSTVA	16	MOOC: OBJAŠNJENO FINANCIRANJE EU-A.....	42
REGIONALNE INOVACIJE U FINSKOJ.....	20	NOVOSTI UKRATKO.....	43
PORTUGAL DAJE PREDNOST ULAGANJIMA.....	21	BORBA S MAFIJOM	45
FINANCIRANJE PODUZEĆA U LANGUEDOCU	23	PORTAL POMAŽE MSP-OVIMA U PROJEKTU ODRŽIVOG PROMETA.....	46
ODRŽIVI URBANI RAZVOJ U STOCKHOLMU.....	24	PROJEKTI IZ GRČKE I REGIJE BALTIČKOG MORA.....	48
ZABILJEŽENO FOTOAPARATOM U SLOVENIJI.....	26	MAPE: DOSTUPNOS TCESTA.....	50
KONFERENCIJA O PAMETNIM REGIJAMA.....	28	PROGRAM.....	52

04

10

36

46

U ovom izdanju...

Dobro došli u izdanje jesen 2016. *Panorame*. Glavni članak u ovom izdanju bavi se Programom EU-a za gradove, uspostavljenim Amsterdamskim paktom dogovorenim tijekom ljeta. Ispitujemo na koji se način programom planira poboljšati život građana koji žive u gradovima diljem EU-a. Isto tako, saznajemo kako će novi paket mjera Komisije za promicanje kružnog gospodarstva pomoći smanjiti otpad i potaknuti održivost. Ovaj put naša detaljna reportaža o jednoj europskoj regiji posvećena je Pugliji u Italiji, a uključuje intervju s predsjednikom regije, kao i odabir nedavnih uspješnih projekata.

Nadalje, razmatramo razvoje strategija pametne specijalizacije, dok je odjeljak „Vašim riječima” posvećen dionicima iz

Finske, Francuske, Njemačke, Portugala i Švedske. Naš odjeljak o projektima uključuje doprinose Baltičke regije i Grčke, dok prošireni prikaz projekata detaljnije govori o rješenjima zelene mobilnosti u Nizozemskoj.

Želim vam ugodno čitanje.

Ana-Paula Laissy

ANA-PAULA LAISSY

Šef komunikacijske jedinice, Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, Europska komisija

UVODNI ČLANAK

Mnogo se toga dogodilo u razdoblju od 2007. do 2013.: pogodila nas je najveća gospodarska i financijska kriza koju je Unija vidjela, primili smo tri nove države članice EU-a i usvojili smo ambiciozan set ciljeva koje je potrebno ostvariti do 2020., strategiju Europa 2020.

Kako bi ocijenila kako se kohezijska politika uspjela prilagoditi ovim zahtjevnim okolnostima Komisija je nedavno objavila zaključke ocjenjivanja koji obuhvaćaju regionalnu politiku za razdoblje 2007.-2013.

Ocjenjivanje su proveli neovisni stručnjaci koji su intervjuirali preko 3000 korisnika i 1000 zaposlenika upravljačkih tijela nadležnih za provođenje programa, a pokazalo je mjeru u kojoj fondovi EU-a utječu na gospodarstvo.

U razdoblju 2007.-2013., kroz Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, uloženo je 270 milijardi EUR. Ti fondovi predstavljali su važan izvor financiranja za mnoge države članice, u iznosu od između 20-50% dostupnih kapitalnih ulaganja u mnogim zemljama, a u jednoj su državi članici (Mađarska) dosegli čak 57%.

Ocjenjivanje je pokazalo da su ta ulaganja podržala 250 000 MSP-ova i pomogla stvoriti milijun radnih mjesta između 2007. i 2013., što je istovjetno trećini neto stvorenih radnih mjesta u EU-u tijekom tog razdoblja. Nadalje, za svaki uloženi euro očekuje se stvaranje 2,74 EUR dodatnog BDP-a do 2023. godine.

Ovi pozitivni učinci šire se na svaku regiju EU-a i svaku državu članicu, poboljšavajući životne standarde građana u područjima

poput prijevoza, okoliša, energetske učinkovitosti, obrazovanja i zdravstvene njege.

Ocjenjivanje je također bilo prilika za utvrđivanje mogućih poboljšanja. Primjerice, potvrdilo je naše vjerovanje da su potrebni jasniji ciljevi i sustavi za praćenje napretka i ocjenjivanje rezultata u programima.

O tim se točkama već raspravljalo u reformi 2014.-2020. Dodatno, ulažu se neprestani napori – od strane Komisije i sastavljača politika u državama članicama – kako bi se u budućnosti još više poboljšao pristup naše politike okrenut rezultatima.

Zato što je ostvarivanje rezultata – poboljšanje života 500 milijuna europskih građana – ono što je najvažnije.

U ovom izdanju Panorame otkrit ćete mnoge konkretne primjere priča iz stvarnog života kao i svjedočanstva ljudi izravno uključenih u kohezijsku politiku, time pokazujući kako fondovi EU-a mogu doprinijeti ovom cilju. ■

Crete

CORINA CREȚU

Europska povjerenica za regionalnu politiku

Izgradnja partnerstva za poboljšanje urbanih područja

30. svibnja, ministri vlada odgovorni za urbane poslove dogovorili su Amsterdamski pakt, uspostavljajući Program EU-a za gradove. 24. lipnja, Vijeće za opće poslove službeno ga je usvojilo. Njihov je cilj početak ravnopravne suradnje sa svim dionicima kako bi se poboljšali europski gradovi i predgrađa.

Urbana područja, dom većine europskih građana i pokretači gospodarstva EU-a, imat će koristi od inovativnog suradničkog pristupa razvoju i provođenju politika s lokalnim naglaskom, ali sa značajnom europskom dimenzijom. Uspostavljanjem partnerstva koja uključuju gradska tijela, države članice, institucije EU-a i druge dionike, uključujući neprofitne organizacije i poslovanja, Program za gradove podržavat će europski gospodarski i socijalni razvoj.

Njegov cilj jest građanima pružiti nove mogućnosti, poboljšati njihovu kvalitetu života i riješiti ključne urbane izazove, od zapošljavanja i socijalne uključenosti do mobilnosti, okoliša i klimatskih promjena.

Pametno, održivo i uključivo

Europska unija jedno je od najurbanijih područja na svijetu. Više od 70% europskih građana živi u gradovima, predgrađima ili sličnim urbanim područjima, brojka za koju UN procjenjuje da će se do 2050. povećati na 80%. Više od 70%

svih radnih mjesta u Europi u urbanim je područjima, dok su gradovi dom više od 80% visokoobrazovanih ljudi između 25 i 64 godine.

Stoga, način na koji se gradovi razvijaju imat će značajan utjecaj na gospodarski, socijalni razvoj i razvoj okoliša cijele Europe i bit će glavni čimbenik u postizanju ciljeva strategije Europa 2020. za pametni, održivi i uključivi rast.

Međutim, gradovi i predgrađa također su mjesta u kojima postoji koncentracija izazova poput segregacije, nezaposlenosti i siromaštva. Program za gradove prepoznaje ulogu gradova u rješavanju nekih od najvažnijih europskih socio-ekonomskih

USKORO...

Izvešće o stanju europskih gradova

Izvešće o stanju europskih gradova, Gradovi vode put prema boljoj budućnosti, pokazuje kako gradovi pridonose ostvarivanju europskih ciljeva i strategija. Gradovi igraju ključnu ulogu u jačanju inovacija i obrazovanja, podržavaju socijalnu integraciju i smanjuju emisije stakleničkih plinova. Naglašava učinkovitost upotrebe resursa gradova, a s pravim sustavima upravljanja to se može i dalje povećati. Ovo izvješće izrađeno je kako bi podržalo Program EU-a za gradove i novi Program za gradove. Bit će pokrenut u listopadu u Bruxellesu.

^ Bratislava, Slovačka

pitanja i nadograđuje se na važnu ulogu koju igraju urbana nadležna tijela, kao razina vlade često najbliža građanima.

Prema Corini Crețu, Europskoj povjerenici za regionalnu politiku: „Gradovi su središta kreativnosti i pokretači europskog rasta. Ipak, suočavaju se s velikim izazovima, kao što su socijalna isključenost, onečišćenje zraka i nezaposlenost. Te probleme moramo rješavati zajedno. Činjenica da smo donijeli Program za gradove pokazuje da urbanim pitanjima počinjemo pridavati veću važnost te da smo pri određivanju funkcionalnih rješenja za gradove i područja koja treba poboljšati spremni više oslušivati potrebe naših gradova.”

Program za gradove uspostaviti će 12 partnerstva od kojih svako uključuje 15 do 20 dionika koji ravnopravno surađuju kako bi se bavili s 12 prioriteta.

Na socio-ekonomskom polju, ti prioriteti uključuju razvijanje radnih mjesta i obrazovanja u lokalnom gospodarstvu, rješavanje problema urbanog siromaštva i pitanja stanovanja i mobilnosti te inicijative koje podržavaju integraciju migranata i izbjeglica. Izazovi vezani uz okoliš također su ključni fokus, uključujući održivu uporabu zemlje, razvijanje kružnog gospodarstva, prilagodbu klimatskim promjenama, uporabu energije i kvalitetu zraka.

Uz to, rješavat će se i druga pitanja, poput prijelaza na digitalnu ekonomiju, odgovornu javnu nabavu i teme poput malih i srednjih gradova, povezivanja urbanoga i ruralnoga ili inovacije.

12 PRIORITETNIH TEMA

- ›Radna mjesta i vještine u lokalnom gospodarstvu
- ›Urbano siromaštvo
- ›Stanovanje
- ›Uključivanje migranata i izbjeglica
- ›Održiva uporaba zemlje i prirodna rješenja
- ›Kružno gospodarstvo
- ›Prilagodba klimatskim promjenama
- ›Energetska tranzicija
- ›Urbana mobilnost
- ›Kvaliteta zraka
- ›Digitalna tranzicija
- ›Inovativna i odgovorna javna nabava

Ciljani projekti

Četiri pilot partnerstva – koja se bave stanovanjem, integracijom migranata i izbjeglica, siromaštvom i zagađenjem zraka – već su pokrenuta, a ostala bi trebala započeti tijekom sljedeće godine.

Amsterdam, primjerice, koordinira projekt usmjeren na uključivanje migranata i izbjeglica. Nadograđivanjem na volju i kapacitet integracija lokalnih zajednica, inicijativa će rješavati mjere stanovanja, kulturalne integracije, pružanja javnih usluga, socijalne uključenosti, obrazovanja i tržišta rada te stvarati mogućnosti za drugu i treću generaciju obitelji migranata. ➤

- ▼ Forum Odbora regija o Programu EU-a za gradove u Amsterdamu 30. svibnja 2016.: slijeva na desno: Raffaele Cattaneo, članica Odbora regija i Predsjednica Regionalnog vijeća Lombardije), Corina Crețu, Europska povjerenica za regionalnu politiku i Ronald Plasterk, Ministarstvo unutarnjih poslova i odnosa Kraljevine, Nizozemska.

Trogodišnji projekt uključuje sudjelovanje triju Glavnih uprava (Regionalna i urbana politika; Migracije i unutarnji poslovi i Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost). Drugi dionici uključuju organizacije poput EURO CITIES, Vijeća europskih lokalnih i regionalnih jedinica (CEMR) i Europskog vijeća za izbjeglice i prognanike (ECRE), gradove Atenu, Berlin, Helsinki, Barcelonu i države članice Portugal, Italiju, Grčku i Dansku.

Nizozemska također koordinira pilot projekt o kvaliteti zraka kako bi pružila konkretnu pomoć gradovima proučavajući utjecaj zagađenja zraka u urbanim područjima i stvarajući smjernice za najbolje prakse u provođenju politike. Dodatno, poboljšat će kapacitet gradova za provedbu uredbi vezanih uz okoliš o kvaliteti zraka i pristup dostupnom financiranju kako na nacionalnoj, tako i na razini EU-a.

Druge pilot inicijative uključuju projekt za razvoj visoko kvalitetnih rješenja za stanovanje koje koordinira Slovačka i inicijativu koja se bavi izazovima urbanog siromaštva, baveći se regeneracijom siromašnih susjedstva i socio-ekonomskom integracijom stanovnika, koje zajednički nadgledaju Belgija i Francuska.

Svaki od tih projekata uključuje suradnju stručnjaka iz država članica, Europske komisije, gradova, neprofitnih organizacija i drugih dionika - od kojih su svi ravnopravni partneri sa slobodom odlučivanja o vlastitoj individualnoj razini sudjelovanja.

Novi način rada

Kako Predstavnicu Crețu objašnjava: „To je pravo upravljanje na više razina: Program EU-a za gradove ne vodi EU (pristup zajednice), ne vodi država članica (unutar vlade), ne vode ga gradovi niti dionici. Radi se o novom načinu rada.”

FINANCIRANJE GRADOVA IZ EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA (ESI FONDOVI)

U razdoblju financiranja od 2014. do 2020. ulaganja u okviru ESIF-a izravno ciljaju urbana područja kako bi se stvorile bolje mogućnosti za održivu urbanu mobilnost, fizičku, gospodarsku i socijalnu regeneraciju uskraćenih zajednica i bolje istraživanje i sposobnost inovacija:

ESF:

1,5 milijardi EUR dodijeljeno za održivi urbani razvoj

URBACT:

96 milijuna EUR za integrirani urbani razvoj

Inovativne mjere u području urbanog razvoja:

370 milijuna EUR

Interreg Europe:

425 milijuna EUR, sa značajnim iznosom za gradove

ESPN:

49 milijuna EUR, od kojih je dio za urbane studije

^ Amsterdam, Nizozemska

„ Naša posvećenost Programu za gradove pokazuje da su nam pitanja vezana uz gradove visoko na dnevnom redu ”

Corina Crețu, Europska povjerenica za regionalnu politiku

Program za gradove je metoda koja izravnije rješava urbana pitanja, kako bi različite organizacije i dionici bliže surađivali s gradovima i, zauzvrat, mogli tražiti više od gradova kako bi riješili različite izazove. Konačno, pristup će imati važan utjecaj na urbani razvoj i građanima pružiti opipljive rezultate.

Naravno, urbana tijela su u središtu programa. Ona su često razina vlade najbliža građanima, prva točka kontakta s javnom upravom za ljude koje zanimaju mnoga različita pitanja i javna tijela s kojima građani imaju veću interakciju na redovnoj bazi.

Iako EU nema izričitu nadležnost nad urbanim politikama, mnoge politike EU-a provode se u gradovima, od strane gradova. Primjerice, Investicijski plan Europske komisije za Europu, kojemu je cilj mobilizirati ulaganja od najmanje 315 milijardi EUR tijekom tri godine kako bi se podržalo realno gospodarstvo, ima značajnu urbanu dimenziju. Od 10 prioriteta, sedam je blisko povezano s urbanim područjima, od poboljšanja mobilnosti građana i razvijanja energetske infrastrukture do podržavanja malih i srednjih poduzeća, povećanja stvaranja radnih mjesta i jačanja gospodarskog rasta.

Najvažnije, postoji značajna potražnja za većom uključenosti EU-a kako bi se podržao urbani razvoj. Javno savjetovanje provedeno 2014. godine pokazalo je da mnogi gradovi i dionici žele da Europska komisija bude proaktivnija na lokalnoj razini kako bi pomogla da politike postanu učinkovitije, djelotvornije i da se provode s manje troškova. Zauzvrat, ovaj pristup trebao bi odražavati načela supsidijarnosti i proporcionalnosti

Komisije, po kojima bi se EU morao koncentrirati na djelovanje u područjima u kojima zaista može učiniti razliku.

Glavni igrači

Stoga će Komisija imati središnju funkciju u razvoju Programa EU-a za gradove pružajući stručnost, provodeći mjere i olakšavajući proces. Drugi dionici uključeni kao ravnopravni partneri su Europski parlament, Odbor regija, Europski gospodarski i socijalni odbor, države članice, gradovi i brojni stručnjaci, nevladine organizacije i poslovanja, od kojih su svi izrazili veliku potporu Programu za gradove.

Amsterdamski pakt također prepoznaje da Europska investicijska banka igra važnu ulogu u financiranju ulaganja u područjima koja pokriva Program za gradove. Pruža različite vrste financiranja u gradovima putem posuđivanja, financijskih instrumenata, spajanja bespovratnih sredstava za urbana ulaganja i savjetovanjem država članica i gradova. EIB može sudjelovati u partnerstvima Programa za gradove i tijekom sastanaka će biti promatrač kako bi raspravljala o rezultatima.

Potreba za ovim višeslojnim i suradničkim pristupom očituje se u načinu na koji se provode mnoge javne politike. Primjerice, u slučaju socijalnog stanovanja, EU utvrđuje neka pravila, poput propisa o energetske učinkovitosti zgrada, no države članice

^ Tijekom konferencije Program za gradove ministri EU-a odgovorni za urbanu politiku usvajaju Amsterdamski pakt

odlučuju o broju jedinica socijalnog stanovanja, druga tijela mogu pružiti financiranje i gradovi na kraju grade kuće i povezuju ih sa stanovnicima. Stoga je ključno da su svi dionici – od razine EU-a pa do lokalne razine i samih građana – uključeni u proces.

Suradničkim pristupom u središtu Programa za gradove, svi dionici koji nešto mogu ponuditi imaju mogućnost to i napraviti, osiguravajući da nitko nije isključen i da su postupci transparentni i dostupni svima.

Veći utjecaj s manje troškova

Ovaj pristup usko je povezan s predanošću Komisije Boljim propisima, strategiji koja ima za cilj osigurati da su politike i zakoni EU-a oblikovani kako bi se ciljevi postigli o što manjem trošku.

Plan za bolje donošenje propisa osigurava da je politika pripremljena, provedena i pregledana na otvoren, transparentan način, potkrijepljena najboljim dostupnim dokazima i podržana unosima/ulaganjima dionika. Dodatno, Komisija ocjenjuje očekivane i stvarne utjecaje politika, zakonodavstva i drugih važnih mjera u svakoj fazi ciklusa politike – od planiranja do provedbe, do provjere i naknadnih ispravaka.

U kontekstu Programa za gradove, to znači da će se akcijski planovi oblikovani partnerstvima fokusirati na učinkovitiju

i koherentniju provedbu postojećih politika EU-a u gradovima u različitim poljima, poput okoliša, prijevoza i zapošljavanja. Komisija će se također fokusirati na olakšavanje pristupa financiranju EU-a, promicanje kombiniranja fondova EU-a i pojačavanje baze znanja vezane uz urbane stvari te razmjenu najboljih praksi.

Odražavajući ovaj pristup, referentne točke u obliku internet-ske platforme na mrežnoj stranici Europa pružit će jednu ulaznu točku za gradove i dionike kako bi pristupili potpunim, pouzdanim i prilagođenim informacijama o urbanim inicijativama EU-a.

Prema Povjerenici Crețu: „Do sada gradovi nisu bili dovoljno uključeni u oblikovanje naših politika i nisu bili dovoljno mobilizirani za njihovu provedbu, primjerice za uporabu fondova EU-a. Zahvaljujući Programu EU-a za gradove to će se promijeniti.

Možemo učiniti naše politike još uspješnijima, učinkovitijima i provesti ih o manjem trošku.”

„To je stvarno upravljanje na više razina. To je novi način rada”

Corina Crețu, Europska povjerenica za regionalnu politiku

SAZNAJTE VIŠE

<http://urbanagendaforthe.eu/>

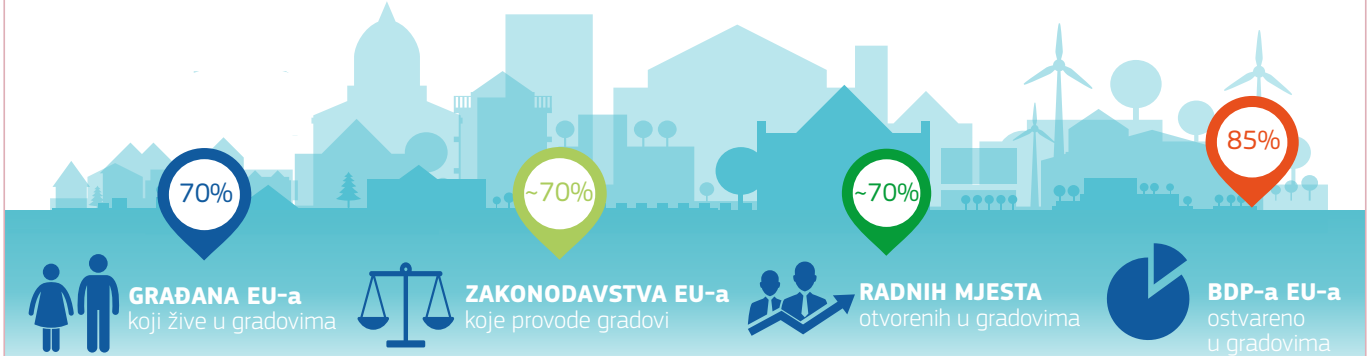
<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>

EU Urban Agenda: <http://europa.eu/!nc84Rf>

PROGRAM EU-A ZA GRADOVE

ZAJEDNIČKI RAD
ZA BOLJE GRADOVE

CILJEVI

“Komisija će igrati aktivnu ulogu i nastaviti s olakšavanjem provedbe Programa za gradove”

Corina Crețu
Europska povjerenica za regionalnu politiku

KLJUČNA NAČELA

12 PRIORITETNIH TEMA

VEĆ ZAPOČETA PARTNERSTVA

KRONOLOŠKI PRIKAZ

RegioStars nagrade 2016.: 23 projekta dosežu finale

Naglasak ovogodišnjih RegioStars nagrada ponovno je na nekim od najboljih regionalnih projekata u Europi. Stručni žiri je od 104 pristigle prijave odabrao 23 finalista iz 13 država članica. Dobitnicima će se trofeji predati 11. listopada tijekom Europskog tjedna regija i gradova 2016.

OVE GODINE, UPRAVLJAČKA
TIJELA MOGLA SU PREDATI
PROJEKTE U PET KATEGORIJA:

PAMETNI RAST: pojavljivanje mogućnosti
u globalnom gospodarstvu

ODRŽIVI RAST: kružno gospodarstvo

UKLJUČIVI RAST: održivi život – izgradnja
uključivih i neodvojenih zajednica

CITYSTAR: inovativna rješenja za održivi
urban razvoj

UČINKOVITO UPRAVLJANJE FONDovima:
ostvarenje promjena drugačijim upravljanjem.

FINALISTI

Pametni rast

1. MOST: Regija Västra Götaland, Švedska (Europski fond za regionalni razvoj - ERDF)

Program MOST razvijen je kako bi pomogao švedskoj medicinsko-tehnološkoj industriji da proširi svoje tržište na međunarodnoj razini. 27 medicinsko-tehnoloških inicijativa i start-upova koji su sudjelovali imali su koristi od boljeg razumijevanja tržišta i plana za istraživanje novih tržišta.

<http://www.sahlgrenskasciencepark.se/>

2. Kopenhaški Cleantech klaster: Regija glavnog grada Danske (ERDF)

Cleantech projekt fokusiran je na osiguravanje pametnog rasta, inovacija i suradnje između danskih cleantech poduzeća i institucija znanja. Klaster je stvorio 1096 radnih mjesta, podržao 126 start-upova i, nakon što se spojio s Danskim klasterom energije, sada ima više od 170 članova.

<http://cleancluster.dk/>

3. Raskrižje: Interreg Belgija i Nizozemska (ERDF)

Projekt Raskrižje njeguje održivu suradnju između poduzeća i istraživačkih institucija diljem belgijsko/nizozemske granice. 150 tvrtki sudionica organiziralo je 25 prekograničnih inovacijskih projekata, 13 studija provedivosti i 40 eksperimenata

koji su rezultirali uvođenjem nekoliko novih proizvoda i procesa na tržište. <http://www.crossroadsproject.eu/>

4. InfectoGnostics istraživački kampus Jena: Tirijngija, Njemačka (ERDF)

Mogućnost brzog dijagnosticiranja i prepoznavanja infekcija može spasiti živote. Kao rezultat dugotrajne među-sektorske suradnje, tehnolozi i znanstvenici razvili su inovativne, učinkovite i utvrđene dijagnostičke testove koristeći fotoniku. <http://www.infectognostics.de/>

5. Kartiranje Basilicate: Basilicata, Italija (ERDF)

Projekt uspostavlja revitalizaciju gospodarstva regije jačanjem prisutnosti lokalnih MSP-ova na međunarodnim tržištima. To je učinjeno uvođenjem inovativnih proizvodnih procesa i modernizacijom slike određenih industrijskih sektora. Održano je preko 20 događaja, pokrenuta su tri regionalna brenda i više od 200 proizvoda predstavljeno je na stranim tržištima. <http://www.sviluppobasilicata.it/>

ODRŽIVI RAST

1. Brussels Greenbizz: Regija glavnog grada Bruxellesa, Belgija (ERDF)

Ovaj „ekološki poslovni inkubator” podržava poduzetničke projekte i start-upove pružanjem u potpunosti opremljenih uredskih prostora, područja za radionice i administrativnih usluga. Početni rezultati obećavajući su i unutar tri do četiri godine očekuje se da će popunjenost porasti na 90% time stvarajući približno 200 radnih mjesta.

<http://www.greenbizz.brussels/en/>

2. Centro Bio: Bio-industrije, biorafinerije i bioproizvodi: Centro, Portugal (ERDF)

Ovaj inovacijski kampus pomaže ruralnim regijama da postanu manje ovisne o energiji i sirovinama kroz suradnju na inovativnim projektima i tehnologijama koje se temelje na kružnom gospodarstvu. Projekt je do sad pomogao uspostaviti 24 pod-projekta za istraživanje i razvoj i nadgleda stvaranje četiriju spin-offova, šest start-upova i prati ulaganje od 125 milijuna EUR. <http://www.blc3.pt/>

3. Kružni ocean (Interreg, Ujedinjena Kraljevina/Irska/Grenland/Norveška (ERDF))

Ovaj projekt traži rješenja za ponovnu uporabu morskog otpada, poput odbačenih ribarskih mreža i užadi. Svojim

radom, projekt vodi eko-inovacije, potiče učinkovito i ekološki odgovorno poduzetništvo smanjujući razine morskog otpada. Potencijalne nove uporabe za odbačeni materijal uključuju armirani beton, ciglu i krovnu izolaciju.

<http://www.circularocean.eu/>

4. Izgradnja lokacije za upravljanje otpadom za posebne svrhe udruženja općina: Regija Lubelskie, Poljska (ERDF)

Projekt financira novu tvornicu za upravljanje otpadom s tehnologijom koja omogućava skupljanje potpunog otpada općine kao i odvojenu preradu ambalažnog, organskog, balastnog, opasnog i mineralnog otpada. Poboljšanja će biti od koristi okolišu i zdravlju građana. <http://www.proekob.pl/>

5. Inovativne tehnologije u tretiranju otpada iz proizvodnje vina: Grad Zagreb i Istra, Hrvatska (ERDF)

Suradnja između znanstvenika, istraživača i MSP-ova u sektoru vina rezultirala je novim i ekološki prihvatljivim tehnologijama kako bi se iskoristio potencijal organskog otpada

^ Povjerenica Cretu na svečanosti RegioStars nagrade 2015.

nastalog uslijed proizvodnje vina, značajno smanjujući utjecaj na okoliš te industrije.

http://www.pbf.unizg.hr/zavodi/zavod_za_prehrambeno_tehnolosko_inzenjerstvo/laboratorij_za_procese_konzerviranja_i_preradu_voca_i_povrca

UKLJUČIVI RAST

1. Akademija socijalnog gospodarstva: Regija

Malopolska, Poljska (Europski socijalni fond – ESF)

Projekt spaja ljude koji se suočavaju s teškim situacijama, poput nezaposlenih, invalida, izbjeglica, mentalno bolesnih i onih koji zloupotrebljavaju opojna sredstva, s organizacijama koje im pomažu u ponovnoj integraciji u društvo. Preko 1700 pojedina imalo je koristi od nje, kao i 245 socijalnih gospodarstava i 203 uslužna subjekata. <http://www.rops.krakow.pl/>

2. Raznolikost za djecu: Interreg, Tirol/Alto Adige/ Trentino, Austrija i Italija (ERDF)

Rekreacijske aktivnosti koje dijeli oko 1800 djece i 100 učitelja u Austriji i Italiji oblikovano je kako bi potaknulo kulturalnu svijest. Osim značajnih poboljšanja u učionici, projekt je također povećao vještine učitelja u promicanju dijaloga i nediskriminacije. <http://www.diversity4kids.eu/de/>

3. Euregio Barrierefrei: Interreg, Austrija i Njemačka (ERDF)

Cilj je bio povećati svijest o potrebama pristupačnosti ljudi s mentalnim teškoćama putem inicijativa pristupačnog turizma. Stvorena je online platforma za promicanje prikladnog smještaja za odmor – 90 turističkih objekata ocijenjeno je i registrirano i većina turističkih udruga EU-a sada je povezana s Barrierefrei portalom. <http://clw-traunreut.de/>

4. Vives Emplea – izgradnja tima za socijalnu i radnu uključenost: nacionalni projekt, Španjolska (ESF)

Ovaj program pomaže nezaposlenima da poboljšaju svoje socijalne i poslovne vještine, kroz grupne sjednice, mentorstvo i mogućnosti umrežavanja. Od travnja 2014., razvijena su 44 projekta koja su privukla 1325 sudionika od kojih je 54% pronašlo radno mjesto i 29% započelo studij.

<https://www.accioncontraelhambre.org/es>

CITYSTAR

1. Abattoir: Foodmet s urbanom farmom (proizvodnja): Regija glavnog grada Bruxellesa, Belgija (ERDF)

Najvažniji abattoir u Bruxellesu pretvorio se u moderno prehrambeno tržište s otprilike 50 dućana koje nudi oko 150 radnih mjesta. Cilj projekta je razviti nove gospodarske aktivnosti povezane s hranidbenim lancem, uključujući povrtnjak na krovu i staklenike.

<http://www.abattoir.be/en/eu-regiostars-awards>

2. Aleja promjene: Sjeverna Rajna-Vestfalija, Njemačka (ERDF)

Nova ekološka biciklistička autocesta u ovom tradicionalnom industrijskom području povećala je prijevoz s niskom razinom ugljika. Nekoliko projekata socijalne uključenosti i gospodarskog razvoja koji su se razvili oko te biciklističke staze pomogli su stvoriti 2000 radnih mjesta u onom što je danas živo metropolitansko područje.

<https://www.herten.de/kultur-und-freizeit/naerholung-erholung-im-gruenen/radfahren-in-herten/zehenbahntrasse-allee-des-wandels.html>

3. Pametni transportni sustav: Wrocław, Poljska (ERDF)

Vrijeme putovanja u gradu Wrocławu smanjeno je i promet je postao tečniji zahvaljujući inovativnom gradskom transportnom sustavu. Kako bi nadzirao promet i intervenirao kada je to potrebno, sustav koristi kamere, senzore i kompleksne komunikacijske programe kako bi prikupljao i prenosio informacije operativnom središtu koje trenutno zapošljava preko 70 ljudi. <http://its.wroc.pl/>

4. Revitalizacija Donjeg grada u Gdańsku: Pomeransko vojvodstvo, Poljska (ERDF)

Ulaganja u infrastrukturu i socijalni okvir zajedno sa socijalnim i kulturnim aktivnostima imaju za cilj boriti se protiv socijalne isključenosti, posebice među obiteljima u nepovoljnom položaju. Veliko područje je renovirano, 33 objekta revitalizirana i oko 9500 ljudi sudjelovalo je u 210 programa uključenosti. Nadalje, stvoreno je pet novih radnih mjesta u gradskom vrtiću. <http://bit.ly/2be10Mm>

RegioStars Awards

^ Povjerenica Crețu i predsjednik žirija MEP-a Lambert Van Nistelrooij na sjednici za medije nagrade RegioStars 2015.

5. Urbani distribucijski centar u gradu Charleroi: Valonija, Belgija (ERDF)

Izgradnja distribucijskog centra izvan grada smanjila je prometnu gužvu u uskim uličicama unutar grada, povećala je mobilnost i kvalitetu zraka. Očekuje se da će projekt smanjiti štetne emisije CO₂ do 38% i stvoriti 20 radnih mjesta do 2020.

<http://www.charleroi.be/>

[le-centre-distribution-urbaine-attend-ses-premiers-colis](http://www.charleroi.be/le-centre-distribution-urbaine-attend-ses-premiers-colis)

UČINKOVITO UPRAVLJANJE

1. Europski socijalni zvuk: Umbrija, Italija (ESF)

Natjecanje za glazbene sastave u usponu napravljeno je kako bi informiralo mlade, na dinamičan i učinkovit način, o mogućnostima koje pruža financiranje EU-a. Koristeći slike, video svjedočanstva, prepričavanje i kvizove, regionalna uprava kontaktirala je veliku ciljanu publiku mladih ljudi koji su uživali i mnogo naučili od ove inicijative.

<http://www.regione.umbria.it/home>

2. Razvoj jediničnih troškova za istraživanje i razvoj u Sjevernoj Irskoj: Sjeverna Irska, UK (tehnička podrška)

Teret revizije koji su iskusile firme za istraživanje i razvoj u toj zemlji bio je značajna kočnica njihovom sudjelovanju u aktivnostima koje financira ERDF. Novi jedinični troškovi omogućit će značajne uštede na resursima koji se troše na tehničku podršku u reviziji.

<http://www.jobsandgrowthni.gov.uk/>

3. Platforma za otvorene inovacije u kontekstu RIS3: Lombardija, Italija (ERDF)

Platforma je suradnički alat koji podržava ekosustave otvorenih inovacija, omogućavajući dijalog između privatnog i javnog gospodarskog sektora i instituta za istraživanja. Do ožujka 2016., registriralo se 3200 korisnika, predložene su 222 ideje za projekte i podnesena su 435 iskaza interesa za te projekte.

<http://www.openinnovation.regione.lombardia.it/it/home-page>

4. Inicijativa o transparentnosti Jonvabaliai (Fireflies): Nacionalni projekt, Litva (ESF i TA)

Kako bi se poboljšala javna percepcija transparentnosti u uporabi fondova EU-a, utvrđena je mrežna stranica koja informacije o financijskom upravljanju projekata koje financira Europski socijalni fond čini dostupnima javnosti. Od rujna 2014., preko 630 projektnih menadžera podnijelo je detalje o projektima koje je pogledalo 35 500 posjetitelja, što je značajno poboljšalo percepciju transparentnosti među građanima EU-a. <http://www.esinvesticijos.lt/> ■

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/

^ *Ministar gospodarstva Mecklenburg-Zapadnog pomorja Harry Glawe (lijevo) i Raphaël Goulet Glavne uprave za regionalnu urbanu politiku Europske komisije (drugi s lijeva) u posjetu EEW Special Pipe Constructions Ltd. u Rostocku*

Pozitivan gospodarski razvoj kroz potporu EU-a

Pokrajina Mecklenburg-Zapadno Pomorje ostvarila je dobar gospodarski napredak zahvaljujući Europskoj uniji.

Poslovna infrastruktura pokrajine poboljšana je fondovima EU-a i Mecklenburg-Zapadno Pomorje bolje stoji na tržištu kao poslovna lokacija i turističko odredište. Također se podržavaju poduzeća koja ulažu u stvaranje i osiguravanje radnih mjesta, integrirani održivi urbani razvoj, zdravstvene gospodarske projekte i istraživanja, razvoj i inovacije. Stanovnici i posjetitelji naše savezne pokrajine mogu to aktivno doživjeti. Dobro postavljene biciklističke staze, prekrasne luke, privlačni zoološki vrtovi i turistički objekti uživaju sve veću popularnost. 2015. godine obilježen je rekordni broj posjetitelja s 29,5 milijuna noćenja.

Općenito, uvjeti su se gospodarski značajno poboljšali: otvoreni su poslovni parkovi, poduzeća se premještaju ovdje i druga se šire, a infrastruktura je iznimno dobro razvijena – bez potpore EU-a takvi bi se projekti rijetko kada realizirali. Postoji velika raznolikost europskog financiranja u pokrajini Mecklenburg-Zapadno Pomorje.

U razdoblju financiranja EU-a 2014.-2020., ova regija prima oko 968 milijuna EUR iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF). Fokus Ministarstva financija je financiranje istraživanja, razvoja i inovacija. Između danas i 2020., u to ćemo uložiti 168 milijuna EUR iz ERDF-a.

Fokus je prvenstveno na potpori suradnje između gospodarstva i znanosti – takozvano suradničko istraživanje. Potrebni su nam utrživi proizvodi koji se mogu istraživati, razvijati i proizvoditi u pokrajini Mecklenburg-Zapadno Pomorje pa povećavamo održivo stvaranje vrijednosti. Stvara se više radnih mjesta orijentiranih prema znanju na primarnom tržištu radnih mjesta. Upravo u toj sinergiji između potpore inovacijama i ulaganjima vidim dobre mogućnosti za daljnje povećanje stvaranja vrijednosti.

Svi smo mi živući dio Europe. Zajednica pokrajina također značajno doprinosi povećanju kvalitete rada i života u vlastitoj zemlji. Dvadeset i pet godina gospodarskog razvoja u pokrajini Mecklenburg-Zapadno Pomorje blisko je povezano s ulaganjima iz Europskih strukturnih fondova. U trenutnom razdoblju financiranja EU-a, stvorili smo uvjete za daljnji održivi rast u našoj

pokrajini. Ovdje je fokus je na pokretanju gospodarskog procesa dostizanja. Želimo proširiti gospodarsku bazu naše pokrajine i poboljšati opće uvjete za više zapošljavanja.

Ovdje se puno toga napravilo. Upoznajte nas – na odmoru ili kao potencijalnog ulagača. U potpunosti iskoristite mogućnosti koje pruža potpora EU-a. Dat ćemo vam toplu dobrodošlicu u pokrajini Mecklenburg-Zapadno Pomorje.

HARRY GLAWE

*Ministar gospodarstva,
graditeljstva i turizma pokrajine
Mecklenburg-Zapadno Pomorje*

Drugi projekti vrijedni spomena koje financiraju ERDF i ESF za razdoblje 2007.-2013. uključuju:

- **ThermSelect**, Rostock: Ovaj SME nudi program grijanja i energije koji uključuje visoko izvedivu i učinkovitu regenerativnu energiju za poslovne zgrade, urede i domove. Središte tog ekološkog i održivog pametnog sustava je hibridna pumpa za toplinu koja kombinira aerotermičku i geotermičku energiju nadopunjena solarnim termičkim sustavom.
- **Schwerin**, Rostock: **Human Med AG** i **Sveučilište Rostock** zajedno su razvili mali, jednostavan pokretni medicinski instrument za izvlačenje masnog tkiva za dermatologiju i regenerativnu medicinu. Uređaj će se koristiti za tretiranje kroničnih rana i za rekonstrukcijsku kirurgiju.
- **Energy Village**, Bollewick: Lokalna mreža grijanja pruža decentraliziranu vlastitu proizvodnju topline i struje za uporabu u zajednici. Dvije jedinice kogeneracije biomase koriste regionalne sirovine kako bi proizvele energiju za distribuciju preko lokalnih mreža za grijanje.
- **Plus Energy School**, Rostock: Financira se opsežno renoviranje energije i zgrade ove europske škole i kompleksa visokog obrazovanja za nadarene učenike. Inovativna rješenja energetske inženjerstva, temeljena na fotonaponskom postrojenju i malim vjetroagregatima, proizvest će zahtjeve za energijom te zgrade.

- **Rijeka Warnow**, Rostock: Ponovno se razvija obala rijeke kako bi se mogla nositi s prometom između gradskog centra i jugoistoka, dok će poboljšanja u regiji Alter Warnowarm uključivati jačanje obale rijeke i zeleni pojas. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.mecklenburg-vorpommern.de/startseite/>

VISOKO IZNAD KONKURENCIJE

EEW Special Pipe Constructions GmbH, globalni tržišni lider u monopilima za vjetroagregate, značajno je uključen u suradničke projekte s njemačkim Fraunhofer primjenjivim centrom za velike strukture u proizvodnom inženjerstvu, razvijajući lakše strukture za građenje velikih vjetroagregata (koji stvaraju do 10 megavata) za korištenje u drugim zemljama. Nedavno je Harry Glawe, Ministar gospodarstva, predstavio daljnju potporu kao dio kampanje „Europa u mojoj regiji” za novi suradnički projekt EEW SPC-a i Fraunhofer centra kako bi se razvio inovativni postupak za kombiniranje ploča s debelim zidovima.

<http://www.eewspc.com/>

ZDRAVI IZGLEDI ZA CENTAR IZVRSNOSTI

Cortronik razvija i proizvodi stentove – medicinsku potporu žilama u kardiovaskularnom sustavu. Poduzeće zapošljava preko 200 zaposlenika i proizvodi pola milijuna stentova svake godine. Ima koristi od suradničkog istraživanja s Institutom za implantacijsku tehnologiju i biomaterijale, Stručnim centrom za medicinsku tehnologiju u pokrajini Mecklenburg-Zapadno Pomorje i sveučilištima u Rostocku i Greifswaldu. Zajedno sa svojim partnerima, to je uspješan primjer održivog lanca vrijednosti, s istraživanjem, razvojem i proizvodnjom koji se odvijaju na lokaciji Warnemünde.

<http://www.cortronik.com/de/>

Rast kružnog gospodarstva

IZGRADNJA JAČE, ZELENIJE I ODRŽIVIJE BUDUĆNOSTI

Cilj kružnog gospodarstva je „zatvoriti petlju” vijeka trajanja proizvoda zadržavajući što je više moguće resursa u gospodarstvu, time smanjujući otpad i promičući održivost. Kako Europska komisija predstavlja paket mjera za razvoj kružnog gospodarstva, *Panorama* otkriva kako financiranje kohezijske politike može podržati njezine ciljeve.

Kako bi kružno gospodarstvo funkcioniralo, vrijednost proizvoda, materijala i resursa mora ostati korisna što je duže moguće. Cilj je promijeniti gospodarstvo kako bi bilo i konkurentno i resursno učinkovito.

Kružno gospodarstvo pozitivno je za poslovanja. Bilo koji pomak prema kružnom gospodarstvu mogao bi plaćati visoke dividende štiteći ih od manjka resursa i štetnog određivanja cijena za robu koja nestaje. Štoviše, kružno gospodarstvo zahtijeva inovativni pristup proizvodnji i potrošnji koji nudi značajne mogućnosti osviještenim poduzetnicima.

U prosincu 2015. godine Europska komisija usvojila je Paket kružnog gospodarstva kako bi povećala konkurentnost, stvorila radna mjesta i ostvarila održivi rast. Paket utvrđuje mjere za pomoć poslovanjima, javnim nadležnim tijelima i potrošačima prebacivanje na kružno gospodarstvo.

ZAKOPANO BLAGO

Projekt Zatvaranje kruga (CtC) u istočnoj Belgiji iskopava sekundarne resurse i stvara zelenu energiju na odlagalištu od 130 hektara. Lokacija u Houthalen-Helchteren napunjena je s 16 milijuna tona komunalnog i industrijskog otpada, od kojeg se troska, čelik, bakar i drugi metali nadoknađuju kako bi se mogli ponovno upotrebljavati. Dodatno, zapaljivi materijal pretvara se u energiju primjenom tehnologije plazme pod visokim temperaturama. Ova inovacija ima potencijal stvoriti dovoljno energije za do 200 000 obitelji za 20 godina. Kad se sav otpad iskopa i ponovno upotrijebi lokacija će se pretvoriti u održivi prirodni rezervat.

CtC je otvorio put projektu Novi iskopi Obzor 2020. koji uspostavlja mrežu osposobljavanja EU-a koja je u potrazi za načinima obnavljanja resursa s odlagališta.

Više za manje

Cilj je izvući najveću moguću vrijednost i korist iz sirovina, proizvoda i otpada. Zauzvrat, to će pružiti uštede u uporabi energije i smanjiti emisije stakleničkih plinova, što su prioritete EU-a. Stoga, kružno gospodarstvo promiče prevenciju otpada i naglašava potrebu za više recikliranja i ponovnu uporabu smanjujući odlagališta i operacije spaljivanja.

Kohezijska politika EU-a može igrati ključnu ulogu u ostvarivanju kružnog gospodarstva. Za razdoblje 2014.-2020. značajan iznos financiranja stavljen je sa strane kao potpora upravljanju otpadom, inovacijama, učinkovitosti resursa, konkurentnosti MSP-ova i ulaganja u nisku razinu ugljika – od čega sve navedeno ima važnu ulogu u stvaranju kružnog gospodarstva.

↗ Centar za regionalno upravljanje otpadom u Ljubljani poboljšava recikliranje i pomaže prikupljanje otpada učiniti održivim

Ukupno se može koristiti oko 150 milijardi EUR iz financiranja kohezijske politike kako bi se stvorila održiva, ekološki prihvatljiva gospodarska budućnost. Ti resursi bit će dopunjeni drugim izvorima financiranja EU-a iz programa kao što su Obzor 2020., LIFE i COSME. Nadalje, ta velika ulaganja privući će financiranje i stručnost privatnog sektora.

Bolje upravljanje otpadom

Od tih resursa, oko 5,5 milijardi EUR dodijeljeno je za poboljšanje upravljanja otpadom diljem Europe. Cilj je razviti opcije za tretiranje otpada koje se koncentriraju oko prevencije otpada, ponovne uporabe i recikliranja. Također je sa strane stavljen novac za poboljšanje infrastrukture za tretiranje otpada u manje razvijenim regijama EU-a. Sve u svemu, ta ulaganja trebala bi godišnje stvoriti kapacitet za dodatnih 5,9 milijuna tona otpada za recikliranje.

Iskorištavanje postojećeg otpada okosnica je kružnog gospodarstva. Kohezijska politika dodjeljuje oko 2,3 milijarde EUR za ulaganje u ekološki prihvatljive proizvodne procese kako bi pomogla da MSP-ovi koriste resurse učinkovitije. Također postoji raspon potpore razvoju proizvoda koji dulje traju i koji se mogu lakše popraviti ili reciklirati. Dodatno, na tržištu se pojavljuju novi proizvodi napravljeni od materijala koji se mogu reciklirati i povratiti. Neprestane inovacije u rastućem području „ponovne uporabe” također su spremne za primanje potpore kohezijske politike.

SLOVENIJA PROMIČE ODRŽIVOST

Ljubljana, glavni grad Slovenije, uvelike se posvetila praksi održivog upravljanja otpadom – trud vrijedan spomena za koji je od strane Europske komisije nedavno stekla titulu Europskog zelenog glavnog grada 2016. Otkad se pridružio EU-u, grad je smanjio količinu otpada koji šalje na odlagališta za 59% istovremeno ulažući u prevenciju otpada i strategije ponovne uporabe. Trenutno proizvodi 41% manje otpada po glavi stanovnika u odnosu na europski prosjek. Ljubljanski regionalni centar za upravljanje otpadom igra ključnu ulogu u tom uspjehu. Najmoderniji objekt, koji opslužuje 37 općina, raspodjeljuje, prerađuje i tretira sve vrste otpada i proizvodi bio gorivo za struju i grijanje.

Financiranje također podržava poboljšanja u sektoru vode s 15 milijardi EUR dodijeljenih iz kohezijske politike između 2014. i 2020. Ulaganja se mogu koristiti kako bi se poboljšalo tretiranje otpadnih voda i kako bi se pomoglo zajednicama da dalje koriste vodu, primjerice koristeći tretirane otpadne vode za navodnjavanje parkova i čišćenje cesta.

Potpora istraživanju i inovacijama

Kroz svoje strategije pametne specijalizacije, regije u svim državama članicama odabrale su prioritetna područja koja im mogu pomoći da se okrenu prema kružnom gospodarstvu. Prioriteti istraživanja i inovacija mogu varirati sukladno prednostima svake regije, no mogu uključivati razvijanje bio-gos-

podarstva, poduzimajući korake prema uvođenju kompozitnih materijala ili točnog pregledavanja proizvodnih procesa kako bi bili što učinkovitiji.

Europska komisija podržava regije kroz, primjerice, Platformu pametne specijalizacije koja pruža profesionalne savjete o oblikovanju i provedbi njihovih strategija istraživanja i inovacija za pametnu specijalizaciju. Platforma također pomaže olakšati međuregionalnu suradnju o pitanjima vezanim uz inovacije za kružno gospodarstvo – i u određenim područjima poput industrijske modernizacije.

Dobro definirana strategija

Organizacije koje zanima osiguravanje financiranja kohezijske politike moraju pokazati da imaju strateški pristup. To podrazumijeva da se ulaganja u otpad moraju pridržavati planova upravljanja otpadom, a nacionalne i regionalne strategije za pametnu specijalizaciju trebale bi ojačavati ulaganja u inovacije.

Komisija može pružiti tehničku podršku kako bi podržala države članice, regije i gradove dok oni pripremaju takve strategije i provode ih. Pomoć je također dostupna kako bi ojačala lokalna i regionalna nadležna tijela kako bi osigurala da ne dođe do administrativnih prepreka pri razvoju kružnog gospodarstva.

PODIJELJENA SVIJEST

Koračajući naprijed, potpora kohezijske politike za platforme i mreže pomoći će izgraditi održivije gospodarstvo. U Irskoj je jedna takva platforma pomogla MSP-ovima da poboljšaju svoje prakse upravljanja otpadom i smanje troškove kupovine. SMILE razmjena resursa nudi besplatnu uslugu za poslovanja koja ih ohrabruje da razmjenjuju različite proizvode kako bi uštedjeli novac, smanjili odlagališta otpada i razvili nove mogućnosti poslovanja. Roba u ponudi može biti gotovo sve – od viška tkanina koje se mogu koristiti kao umjetnost, zanat, obrazovni materijali za djecu, do neželjenih svjetiljki koje bi se u suprotnom ostavile na odlagalištu.

BAVLJENJE OTPADOM NA MORU

Projekt Kružni ocean, drugi RegioStars finalist, želi pronaći alternativne načine uporabe odbačenih ribarskih mreža i uži u sjevernoj perifernoj regiji Arktika. Projektni tim provodi pilot testiranje novih proizvoda proizvedenih od mreža, uključujući armirani beton, cigle i krovnu izolaciju. Također se provode testovi o uporabi ribarskih mreža kako bi se riješili onečišćivača iz vode. Te praktične primjene pomoći će u smanjivanju 12,7 milijuna tona plastičnog otpada koji svake godine pronađe put do oceana paralelno ponovno upotrebljavajući višak proizvoda.

Dodatno, daljnje akcije mogu također biti potrebne kako bi se stvorili pravi uvjeti za kružno gospodarstvo. Pružanje odgovarajućeg osposobljavanja i vještina radnoj snazi mora biti prioritet, a privatno financiranje mora biti takvo da nadopunjava javna ulaganja u tehnologiju, procese i infrastrukturu. Posebice je MSP-ovima i socijalnim poduzećima potrebna potpora kako bi im se omogućilo da napreduju u kružnom gospodarstvu.

Također postoji raspon suradnje diljem granica kako bi se povećao utjecaj kružnog gospodarstva na najveću moguću razinu. Primjerice, projekti koje je financirao EU-u i koji stvaraju sinergije među regijama i industrijama, podižu svijest i pokazuju najbolje prakse moraju igrati važnu ulogu.

Štoviše, zato što je kružno gospodarstvo integralni dio Programa EU-a za gradove, gradovi će surađivati s Komisijom i drugim partnerima u pitanjima poput upravljanja otpadom, učinkovitosti resursa i dijeljenog gospodarstva. ■

SAZNAJTE VIŠE

Akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo: eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614
 Prema kružnom gospodarstvu: ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/index_en.htm

UČINKOVITA RASPODJELA RESURSA

Osam partnerstva iz šest zemalja spojilo se kako bi promovirali učinkovitu uporabu resursa u središnjoj Europi. Projekt Presource pomaže MSP-ovima da optimiziraju svoje proizvodne procese i time smanje otpad. Projektni tim razvio je alat „Edit Value” koji poduzećima pruža metodologiju od tri koraka kojom mogu analizirati svoju uporabu materijala i energije – kao i životni vijek svojih proizvoda – prije pružanja odgovarajućih poboljšanja. Presource također pruža sufinanciranje za eko-inovacije i pokrenuo je stručnu platformu kako bi podijelio svoje rezultate diljem Europe.

RAZVIJANJE BIOGOSPODARSTVA

Kampus koji spaja više od 100 istraživača i znanstvenika pomaže ruralnim regijama s niskom gustoćom stanovništva da postanu manje ovisne o energiji i sirovinama. BioCentre, smješten u sjevernom Portugalu, razvija nove proizvode i tehnologije koje će pojačati kružno gospodarstvo. Jedan je od finalista za RegioStars nagrade za 2016. za izvanredne regionalne projekte.

Kampus je do sad polučio veliki uspjeh, stvarajući više od 20 projekata istraživanja i razvoja te šest start-upova. Stručnjaci BioCentra rade u širokom spektru disciplina i došli su do velikog broja najnovijih primjena. Primjerice, jedinice bio-rafinerija razvijaju se za proizvodnju zamjena za naftu. Istovremeno, jedan je projekt pronašao način za ponovno korištenje otpadnih voda iz sirana, dok drugi istražuje uporabu pepela biomase kako bi poboljšao uništena tla.

VAŠIM RIJEČIMA

PANORAMA
pozdravlja vaše
doprinosе!

Vašim riječima rubrika je *Panorama* u kojoj dionici na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini iznose svoja stajališta o reformiranoj kohezijskoj politici te ukratko iznose svoje planove za razdoblje 2014. – 2020.

Panorama pozdravlja vaše doprinose na vašem jeziku, koje možemo objaviti u budućim izdanjima. Obratite nam se da biste se informirali o rokovima i smjernicama za svoj prilog. regio-panorama@ec.europa.eu

STRUKTURNI FONDOVI EU-A IMAJU REZULTATE – AKO INOVACIJSKI SUSTAV FUNKCIONIRA!

^ Oulu, Finska

Finska se pridružila Europskoj uniji 1995. te je slijedom toga zadovoljila uvjete za iskorištavanje strukturnih fondova. Ti fondovi učinkovito su korišteni zahvaljujući našem inovacijskom sustavu u čijem je središtu Sveučilište u Oulu.

Oulu regija druga je najsjevernija regija u Finskoj. Do 1940.-ih poljoprivreda i šumarstvo, zajedno s industrijama temeljenim na njima, bili su glavni izvori prihoda. Snažno razdoblje industrijalizacije započelo je nakon Drugog svjetskog rata: izgrađene su nove hidroelektrane, u regiju je uvedena metalna industrija i razvijene su učinkovite metode iskorištavanja šuma. Najznačajnija odluka donesena je 1958. kad je osnovano Sveučilište u Oulu. Njegova uloga u diversifikaciji gospodarskih struktura, poboljšavanju razina kompetencije i uloga inkubatora za inovacije prava je priča o uspjehu.

Sustavi bežičnog prijenosa podataka ključni su sektor industrije IKT-a u Oulu. Sustav inovacija na trenutnoj IKT sceni jesu i ostat će najnoviji. Strukturnim fondovima podržani su

preduvjeti u tom polju koje su postavili Sveučilište u Oulu, Finski VTT tehnički i istraživački centar i Sveučilište primijenjenih znanosti u Oulu. Uspostavljena istraživačka okolina koncentrirana na petu generaciju prijenosa podataka osigurat će da naša poduzeća predvode razvoj IKT-a.

Te tri institucije razvile su tehnologiju koja može proizvesti tiskane mikročipove čime se stvar potpuno nova i inovativna industrija u regiji. Kao rezultat toga, osnovano je nekoliko rastućih start-up poduzeća. Kontinuirana potpora koju daju strukturni fondovi imala je jasan i opipljiv učinak.

Oulu regija geografski je velika. Važna industrijska aktivnost isto tako se odvija izvan Oulua, koji je glavni grad regije. Južni institut u Oulu – odjel Sveučilišta u Oulu – provodi istraživanje metala visoke čvrstoće i njihove primjene u metalnim konstrukcijama. Ovim se projektom dobivaju informacije o prikladnosti metala visoke čvrstoće za građevinske radionice i njihove proizvode. Zbog tih je metala moguća proizvodnja lakših metalnih dijelova koja u pravilu ima za posljedicu veću energetska učinkovitost.

Industrija drvnih proizvoda isto tako je relativno jaka u regiji. Grad Pudasjärvi, uz pomoć Sveučilišta u Oulu, započeo je projekt o primjeni oblica u modernim gradovima. Cilj je proširiti mogućnosti za upotrebu oblica zato što je drvo ekološki i obnovljivi prirodni resurs.

Ključni element u učinkovitoj upotrebi strukturnih fondova je regionalni inovacijski sustav. Zajedno, Sveučilište u Oulu, regionalna sveučilišta primijenjenih znanosti, uz sudjelovanje VTT

tehničkog i istraživačkog centra Finske te postojanje aktivne poslovne okoline i općinskih razvojnih organizacija sve to čine mogućim. Bez te mreže organizacija za razvoj, učinkovita upotreba strukturnih fondova bila bi teška. ■

HEIKKI OJALA

*Voditelj regionalnog razvoja,
Vijeće Oulu regije, Finska*

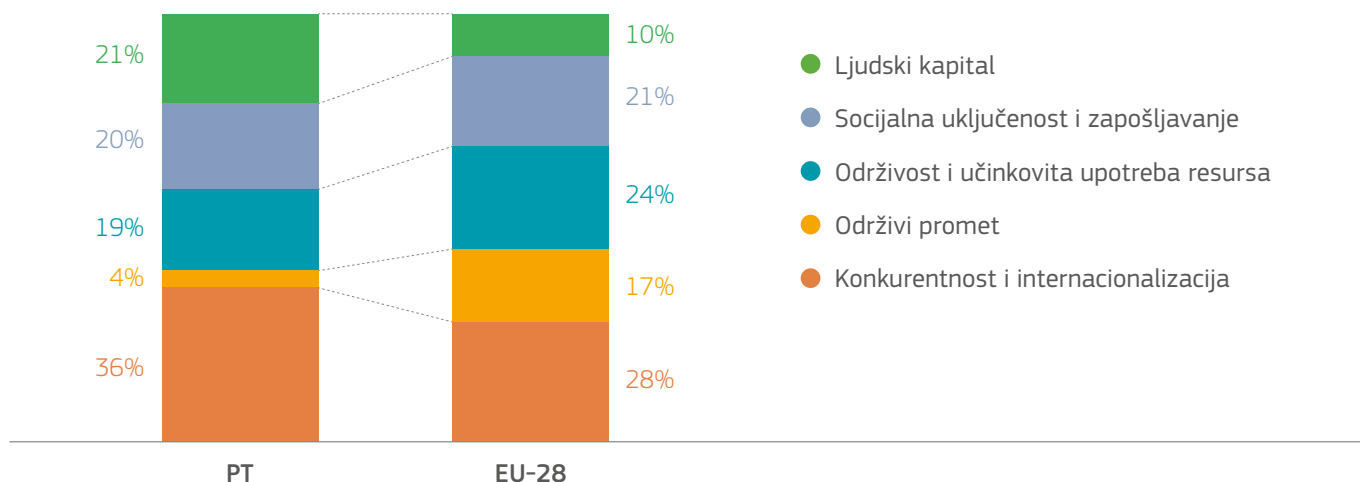
EUROPSKA DODANA VRIJEDNOST ESI FONDOVA U PORTUGALU

^ Lisabon, Portugal

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI) u Portugalu igraju ključnu ulogu promicanjem istraživanja, inovacija i poduzetništva i razvijanjem vještina kako bi se nadomjestile praznine u obrazovanju i potaknulo zapošljavanje. Portugal 2020., Portugalski sporazum o partnerstvu, i dalje će biti usmjeren na prevladavanje strukturalnih ograničenja u zemlji, u skladu s europskom dodanom vrijednosti kohezijske politike.

Nastavno na uvođenje teritorijalne kohezije iz Lisabonskog ugovora, kohezijskom politikom stavljen je veći naglasak na održivost i teritorijalnu analizu u skladu s političkim programom EU-a. U tom je kontekstu uloga ESI fondova od ključne važnosti. Nedavna gospodarska kriza nametnula je nove izazove vezane uz upravljanje, učinkovitu upotrebu resursa i djelotvornost politika, ukazujući na povratak europskoj dodanoj vrijednosti politika EU-a.

PRIORITETI KOHEZIJSKE POLITIKE ZA RAZDOBLJE 2014. –2020. PORTUGAL NASPRAM EU 28

Prioritetna područja za ulaganja u Portugalu za razdoblje 2014. – 2020. uključuju jačanje konkurentnosti poticanjem proizvodnje proizvoda i usluga kojima je moguće trgovati, promicanje zapošljavanja, posebno među mladima, stjecanje dodatnih vještina i kvalifikacija, smanjivanje siromaštva, moderniziranje javne uprave i promicanje energetske učinkovitosti i praksi očuvanja okoliša.

Unutar tog okvira inovacije i kvalifikacije za radno sposobno stanovništvo ključne su kako bi se prebrodila ograničenja u pogledu portugalske konkurentnosti. Stoga su ona, kao i u prethodnim razdobljima financiranja, prioritetna područja financijske intervencije – za razdoblje 2014. – 2020., 57% ukupnih sredstava u okviru kohezijskih fondova dodijeljeno je području konkurentnosti (36%) i ljudskog kapitala (21%) u usporedbi s 37% u EU-28 (27%, odnosno 10%).

Za promicanje konkurentnosti i rješavanje pitanja nezaposlenosti potrebna je bolja razina obrazovanja i osposobljavanja te usklađivanje vještina i kompetencija s potrebama tržišta rada. U tom je pogledu pitanje smanjenja stope prekida školovanja u Portugalu (više od 40% 2000.) prioritet u primjeni ESI fondova.

Upotreba europskih fondova za strukovno osposobljavanje, osobito u području promicanja strukovnog obrazovanja i dvojnog certificiranja u školi, posebno među djecom iz ugroženih sredina, zajedno s ažuriranjem obrazovnih infrastruktura, doprinijela je značajnom padu te stope na 14% 2015. (11% u EU-28) u skladu sa ciljevima strategije Europa 2020.

Drugi je izazov poticati istraživanje, inovacije i prijenos znanja, koji su ključni za stvaranje radnih mjesta i stvaranje gospodarske vrijednosti. Prema pregledu rezultata europskih inovacija 2016. Portugal ima profil „umjerenog inovatora”, što znači da djeluje

ispod prosjeka EU-a što je posljedica nedovoljne koordinacije među poduzećima i subjektima za istraživanje i razvoj, niske razine patentiranja i siromašne apsorpcije vještina. Međutim, u razdoblju 2008. – 2015. poboljšala se djelatnost zemlje i dostigla europski prosjek u kategoriji „inovatora”, „otvorenih, odličnih i privlačnih istraživačkih sustava” i „financija i potpora”. Vezano uz „ljudski kapital” djelatnost Portugala viša je od prosjeka EU-a, dok su izdaci na istraživanje i razvoj u obliku postotka BDP-a isto tako porasli na 1,3% 2014. (2% u EU-28).

Strukturni fondovi pokazali su se kritičnim za ta postignuća. Slično tome, Portugal 2020. jača to usmjerenje na alate za promicanje istraživanja i razvoja i prijenos znanja na poslovni sektor kako bi se povećala konkurentnost i dodana vrijednost, istovremeno jačajući tržišnu orijentaciju portugalskog gospodarstva.

Daljnja provedba kohezijske politike u području inovacija i obrazovanja i osposobljavanja za radno sposobno stanovništvo dokazuje svoju europsku dodanu vrijednost u promicanju rasta i stvaranja radnih mjesta u Portugalu, time pomažući jačanje jedinstvenog tržišta sa značajnim utjecajem na druga gospodarstva diljem regija i teritorija EU-a.

Prilagodljivost kohezijske politike na raznolikost potreba i potencijala diljem teritorija EU-a (pristup utemeljen na supsidijarnosti i usmjeren na konkretna područja), zajedno s njezinim promicanjem modela upravljanja na više razina koje se temelji na načelu partnerstva, isto tako čini tu politiku EU-a jednom od najvidljivijih prikaza rezultata europske integracije za sve teritorije i njihova stanovništva. ■

DUARTE RODRIGUES

Potpredsjednik odbora,
Agencija za koheziju i razvoj, Portugal

FOSTER¹: OLAKŠAVANJE PRISTUPA FINANCIRANJU ZA SVA REGIONALNA PODUZEĆA

^ Carcassonne, Francuska

Kao dio kohezijske politike EU-a, regija OCCITANIE/Pyrénées-Méditerranée prva je u Europi koja radi s Europskim investicijskim fondom (EIF) kako bi uvela alate namijenjene svim regionalnim mikro poduzećima i MSP-ovima u svim gospodarskim sektorima.

Nastavno na preporuke Europskih strukturnih i investicijskih fondova za 2014. – 2020. regija Languedoc Roussillon Midi Pyrénées, koja je odgovorna za upravljanje velikim dijelom sredstava EU-a koja su dodijeljena tom području, preuzela je izazov povezan s pristupom financiranju za mikro poduzeća i MSP-ove. To je postigla mobiliziranjem javnih fondova (i regionalnih i europskih) kako bi potaknula privatna ulaganja banaka i ulagača u svrhu pomaganja regionalnim poduzećima da se razvijaju i potpore njihovim razvojnim projektima.

Koristila je ovu vrstu investicijskog fonda, poznatog kao JEREMIE, prvi put 2008. kako bi od regije osigurala 15 milijuna EUR i 15 milijuna EUR od Europskog fonda za regionalni razvoj za 1370 mikro poduzeća i MSP-ova koji predstavljaju 15 000 radnih

mjesta i ukupno 172 milijuna EUR, što je jednako financijskoj poluzi od 5,8 x.

Nadograđivanjem na taj uspjeh, regija Languedoc Roussillon Midi Pyrénées proširila je inicijativu na završetku 2015., radeći s EU-om kako bi uvela drugi intervencijski fond naziva „FOSTER TPE-PME”.

Njime je osigurano 52 milijuna EUR, od kojih 20,35 milijuna EUR dolazi iz regije, a ostatak od EU-a (22,2 milijuna EUR od EFRR-a i 9,45 milijuna EUR od Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj), opet u partnerstvu s EIF-om.

Cilj je rasporediti iznos od 214 milijuna EUR na oko 2400 regionalnih firmi i vodi-

^ Compufirst, korisnik fonda EU-a „JEREMIE”

¹ FOSTER: FOnDs de SouTien des Entreprises Régionales (Fond za potporu regionalnih poduzeća)

telja projekata, čime bi se zahvatilo više poduzeća, posebno mikro poduzeća (s manje od 10 zaposlenika), a inicijativa bi se otvorila poljoprivrednim, šumarskim i poljoprivredno prehrambenim poslovnim subjektima i poduzećima. Očekuje se da će biti dosegnuta financijska poluga u iznosu 3 do 5 puta većem od javnog doprinosa.

Financijski posrednici koji će provesti FOSTER TPE-PME bit će odabrani putem četiri poziva za iskaz interesa koji su objavljeni u srpnju 2016. (http://www.eif.org/what_we_do/resources/foster/index.htm). Kandidati imaju vremena do 30. rujna 2016. da reagiraju na jedan ili drugi od četiri planirana instrumenta, a to su:

➤ zajmovi s podjelom rizika, s 3,5 milijuna EUR za potporu inovativnim poduzećima u njihovom stvaranju i razvoju;

- zajedničko ulaganje usmjereno na poduzetnički kapital i razvojni kapital, s 15 milijuna EUR kako bi se ojačalo financiranje vlasničkim za MSP-ove sa snažnim potencijalom za razvoj;
- jamstva banke od 20 milijuna EUR koja su posebno usmjerena na poduzeća u početnim fazama razvoja i MSP-ove, kojih u regiji ima jako puno, sa zajmovima koji mogu biti manji od 25 000 EUR;
- jamstva banke za krajnje primatelje u poljoprivrednom sektoru s 15 milijuna EUR. ■

CAROLE DELGA

*Predsjednica regije Languedoc Roussillon
Midi Pyrénées, Francuska*

REGIJA GRADA STOCKHOLMA ULAŽE U ODRŽIVI URBANI RAZVOJ

^ *Stockholm, Švedska*

Regija grada Stockholma najbrže je rastuća metropolitanska regija i regija glavnog grada u Europi. U posljednjem se desetljeću stanovništvo zemlje godišnje povećalo za 35 000 do 40 000 ljudi.

Kako bi zadovoljili potrebe tog rastućeg stanovništva, regija grada Stockholma svake godine mora izgraditi 16 000 novih domova, što je izazov koji želi preuzeti jer predstavlja priliku za promicanje održivog urbanog razvoja. Kako

bi to postigla, iskorištava strukturne fondove kako bi ulagala u zeleni, zdrav, pametan, privlačan i uključiv grad.

Regija je nedavno odlučila uložiti u dva razvojna projekta s ukupno 120 milijuna SEK kako bi ojačala održivo građenje domova: „Grön BoStad Stockholm” i „Sverige bygger nytt”. Ta dva projekta, polovinu od kojih financira Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond, bave se ključnim elementima održivog urbanog razvoja. Cilj regije grada Stockholma jest imati koristi od stručnog znanja koje je postoji

u poduzećima za razvoj tehnologija vezanih uz okoliš i promicati inovacije i održivi rast. Nadalje, vjeruje da postoji neotkriveni potencijal za radnu snagu među nedavno pristiglim imigrantima i građanima koji ne dolaze iz te zemlje, a koje bi rastući građevinski sektor trebao iskoristiti.

Kroz projekt Grön BoStad Stockholm, Kraljevski institut za tehnologiju, među ostalim, razvit će najbolje temelje za inovacije u poduzećima za razvoj tehnologija vezanih uz okoliš. Cilj je otvoriti put razvoju i upotrebi nove energetske učinkovitosti i tehnologije s niskom razinom ugljika u građevinskim projektima u općinama županije Stockholm. Naponi će i uključiti i ojačati sektor tehnologija vezanih uz okoliš, kao i uključiti klijente, poput općina, okružnih uprava i vlasnika nekretnina, itd. i pomoći u podizanju svijesti u tom području.

U projektu Sverige bygger nytt Švedski javni zavod za zapošljavanje, zajedno s nekoliko općina, okružnih uprava, industrijskih udruga i sindikata, promicat će veće zapošljavanje i jačati pružanje i spajanje vještina u građevinskom sektoru koristeći kompetencije nedavno pristiglih imigranata i građana koji ne dolaze iz te zemlje. Rad na ključnim vrijednostima, vrednovanje vještina, jezična potpora i učenje na radnom mjestu ojačat će se i bolje uskladiti

s radnim mjestima u zanimanjima u građevinskom sektoru u kojima nedostaje radne snage.

Razvojni projekti naglašavaju želju regije grada Stockholma da Europski strukturni i investicijski fondovi trebaju doprinijeti koherentnim strateškim inicijativama. To se postiže koncentracijom resursa, usmjeravanjem na poduzeća i radnu snagu, stvaranjem sinergije kroz fondove i korištenjem „stockholmskog modela” – novog modela za provedbu financiranja.

Taj novi model upravljanja znači da je kohezijska politika bliže povezana s cjelokupnom regionalnom politikom rasta i njezinim resursima u županiji i doprinosi većoj interakciji i potpori među regionalnim igračima kako bi se stvorile koherentne strateške inicijative čime bi se maknuli napori s inicijativa i vlasništva.

Na taj će način, iako je proračun strukturnih fondova u regiji grada Stockholma među najnižima u Europi, regija i dalje biti u mogućnosti pokrenuti i provoditi velike i važne projekte. ■

JONAS ÖRTQUIST

Šef tajništva, partnerstvo za strukturne fondove, županija Stockholm, Švedska

ZABILJEŽENO FOTOAPARATOM

Vladin ured za razvoj i europsku kohezijsku politiku organizirao je u lipnju ove godine diljem Slovenije „Projekt EU-a, moj projekt 2016.“ *Panorama* je zabilježila neke od 5000 projekata koje, uz pomoć sredstava u iznosu od 4,4 milijarde EUR, Slovenija provodi od 2004. Pod sloganom „Ulaganje u vašu budućnost” uz pomoć su tih projekata poboljšani životi građana i smanjena je praznina između regija, povećale su se inovacije i konkurentnost, pojačala slovenska dodana vrijednost u poslovanju, zaštićeni su vodeni resursi i kulturno nasljeđe te je iskorišten prekogranični poduzetnički potencijal.

- 01 Odjel drvnih znanosti i tehnologija na Biotehničkom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani
- 02 Davanje prednosti održivom turizmu u ruralnim pograničnim regijama
- 03 Poticanje društveno odgovornog pristupa ekološkim proizvodima i uslugama
- 04 Izgradnja inovativne okoline numeričkih simulacija
- 05 Modernizacija željezničke linije Pragersko – Hodoš
- 06 Njegovanje korijena ekološko-socijalne poljoprivrede
- 07 Preuređenje kulturnog centra HOME PLANT uključuje digitalizirano kino
- 08 Plan energetske rehabilitacije u osnovnoj školi Rajka Hrastnik
- 09 Projekt CUL-ENERGY 4 KIDS uključuje koncepte održive energije za igrališta
- 10 Ulaganje u infrastrukturu mariborske zračne luke
- 11 Obilaznica Poljanska u Škofjoj Loki okružuje srednjovjekovni grad
- 12 Očuvanje bioraznolikosti u pograničnoj regiji Kolpa
- 13 Renoviranje dominikanskog samostana u Ptuj
- 14 Novo postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda opskrbljuje Šalešku dolinu pitkom vodom

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.eu-skladi.si/sl/aktualno/izbrani-projekti>

Konferencija o pametnim regijama

PROMICANJE PAMETNIH SPECIJALIZIRANIH ULAGANJA U PRIORITETNA PODRUČJA ZA EUROPSKI RAST

Konferencija PAMETNE REGIJE - koju je organizirala Povjerenica Crețu i njezine službe GU za regionalnu i urbanu politiku – održala se u Bruxellesu 1. i 2. lipnja 2016. Ona je nastavak prekretnog događaja „Regije kao pokretači novog rasta kroz pametnu specijalizaciju – usklađivanje strategija za zajedničke ciljeve” koja se održala 2013. godine.

Potpredsjednik Europske komisije Jyrki Katainen, Povjerenici Elżbieta Bieńkowska i Tibor Navracsics, glavni direktor Walter Deffaa i Robert-Jan Smits pridružili su se vodećim stručnjacima za pametnu specijalizaciju na događaju koji je

Na konferencijskoj izložbi regije su mogle prikazati svoja RIS3 područja i tražiti partnere za su-stvaranje novih vrijednosnih mreža

naglasio inovativne regionalne strategije i suradnju između regija EU-a i kako se one mogu primijeniti kako bi povećale rast i konkurenciju u Europi.

Cilj konferencije bio je:

- prikazati uspjehe i najnoviji rad;
- raspravljati o najboljem načinu ubrzanja provedbe strategija pametne specijalizacije;
- i uspostaviti konkretnu potporu za buduću suradnju.

Dodatno, pokrenute su tematske platforme za pametnu specijalizaciju u energiji, poljoprivrednoj prehrambenoj industriji i industrijskoj modernizaciji.

Program pokriva tri dijela:

- najnoviji razvoj u regionalnoj pametnoj specijalizaciji, sa stručnjacima i praktičnim slučajevima iz regija Pomorskie (Poljska), Andaluzije (Španjolska), Provence-Alpes-Côte d'Azur (Francuska) i Tampere (Finska);
- interaktivna sjednica koja prepoznaje konkretna područja suradnje u novim platformama za pametnu specijalizaciju o energiji, poljoprivrednoj prehrambenoj industriji i industrijskoj modernizaciji, koja ima za cilj su-ulagati

GLAVNE PORUKE POLITIKE

1. Mi sada provodimo strategije pametne specijalizacije u partnerstvu s više od 120 regija/zemalja EU-a. Koristimo istraživanje, inovacije i njihove veze s poslovanjima kao pokretače regionalnog razvoja temeljenog na prednostima u regijama i suradnji između njih.
2. Ulaganja u pametne specijalizacije također doprinose Europskom investicijskom planu. Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF) i Europski fond za strateška ulaganja (ESFI) djeluju zajedno kako bi podržali javna i privatna ulaganja u ta prioritetna područja.
3. Tematske platforme pametne specijalizacije podržavaju regije u njihovom povezivanju i koordinaciji ulaganja u prioritetna područja pametne specijalizacije. Oni rade, primjerice, na okosnicama projekta, klaster partnerstima kako bi se povećali regionalni napor na europskoj razini, razmjeni dobre prakse i tehničkoj podršci.

Jyrki Katainen, potpredsjednik Europske komisije, opisao je kako se svaka regija u Europi može pametno specijalizirati i postići izvrsnost ulažući u prioritetna područja kroz strategije pametne specijalizacije.

u ta područja. To je inspirirala Vanguard inicijativa, grupa regija EU-a koja ima za cilj stvoriti klustere svjetske klase i mreže klastera, posebice kroz pilote i zajedničke demonstratore (<http://www.s3vanguardinitiative.eu/>);

- rasprava o visokoj politici među sudionicima i Povjerenicima.

REZERVIRAJTE DATUME ZA OVE NADOLAZEĆE DOGAĐAJE PAMETNE SPECIJALIZACIJE

- 28.-30. rujna: 1. SMARTER konferencija o pametnoj specijalizaciji i teritorijalnom razvoju, Sevilla (ES)
- 10.-13. listopada: Europski tjedan regija i gradova, Bruxelles (BE)
- 3.-4. studenog: Godišnji forum Strategija EU-a za dunavsku regiju: „Inovativni tokovi – voda, znanje i inovacija u dunavskoj regiji”, Bratislava (SK)
- 8.-9. studenog: Godišnji forum Strategije EU-a za baltičku regiju: „Jedna regija, jedna budućnost – vizija 2030.”, Stockholm (SE)
- 16.-17. studenog: Industrijska modernizacija – nastavak, Barcelona (ES)
- 30. studenog-2. prosinca: Europska konferencija klastera, Bruxelles (BE)
- 2017.: Europska konferencija o pametnoj specijalizaciji.

Najbolji dijelovi konferencije uključuju govor **Jyrkija Katainena**, potpredsjednika Europske komisije, u kojem je naglasio vezu između strategija pametne specijalizacije i Europskog plana ulaganja: „To je ono što čini tematske platforme pametne specijalizacije koje danas pokrećemo: okosnice ulaganja u projekte koji oko povezanih područja pametne specijalizacije privlače ulagače, poduzetnike i inovatore.”

Elżbieta Bieńkowska, Povjerenica za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo i MSP-ove pokrenula je platformu za pametnu specijalizaciju za industrijsku modernizaciju, zajedničku inicijativu s Corinom Crețu, Povjerenicom za regionalnu politiku. To će pomoći regijama diljem Europe da uspostave veze s poslovanjima i istraživačkim zajednicama koje su aktivne

u područjima vezanim uz industrijsku modernizaciju, poput ključnih tehnologija, uslužnih inovacija i učinkovitosti resursa.

Walter Deffaa, Glavni direktor za regionalnu i urbanu politiku, naglasio je da su pametne strategije ključ rasta EU-a u 21. stoljeću. Takve strategije koriste „proces poduzetničkog otkrića” kod istraživača, poslovanja, civilnog društva i različitih oblika javnog sektora kako bi zajedno planirali i provodili način na koji regija ili zemlja najbolje iskorištava svoj potencijal i znanje te kako komercijalizirati njihove inovacijske uspjehe.

Sudionici su također promatrali međunarodna iskustva u pametnoj specijalizaciji s **Charlesom Sabelom**, profesorom prava i društvenih znanosti na Pravnom fakultetu u Columbiji (SAD) i **Jaimeom del Castillom**, europskim stručnjakom za mogućnosti rasta Latinske Amerike. Profesor Sabel iznio je iskrenu analizu izazova upravljanja s kojima se prilikom provođenja projekata i programa suočava pametna specijalizacija, s naglaskom na praćenje dijagnostike i rješavanja problema, ispravljanja pogrešaka i prilagođavanja okolinama koje se mijenjaju.

Konferencija je zatvorena zaključcima koje su iznijeli **Walter Deffaa** i **Robert-Jan Smits**. ■

SAZNAJTE VIŠE

Marek Przeor, Voditelj tima Pametni rast, Stručni centar Pametni i održivi rast, Glavni direktor za regionalnu i urbanu politiku: Marek.Przeor@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/smart-regions/
<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>

Apulija: rastuća atrakcija

Apulija je jedna od pet manje razvijenih regija u Italiji koja je u prošlosti imala značajne koristi od sredstava u okviru kohezijske politike i planira nastaviti taj trend u programskom razdoblju 2014. – 2020.

INDUSTRIJSKA POLITIKA U APULIJI UPOTREBLJAVA SREDSTVA EU-a

Potporna konkurentnosti poduzetničkog sustava ključna je u kontekstu regionalnog gospodarskog razvoja i poboljšanja kvalitete života. To je posebno važno za oporavak sustava produktivnosti i sklonosti da se investira u poticanje inovacija i otvaranje tržišta, uključujući i putem integriranih ulaganja koja se oslanjaju na industrijsko istraživanje i javno-privatno partnerstvo.

Uspješni rezultati do sada su uspjeli dovesti do daljnjih promjena i osnaživanje industrijske politike za novi ciklus financiranja EU-a za razdoblje 2014. – 2020. Regionalna industrijska politika Apulije prvenstveno je usmjerena na stvaranje poticaja za ulaganje i promicanje pristupa kreditu.

S jedne su strane uvedeni programski ugovori i integrirani programi pomoći, zajedno s potporom za početna ulaganja mikro i malih poduzeća u turističkoj industriji. Drugi poticaji uključuju mikro start-up poduzeća koja su stvorili ljudi u nepovoljnom položaju, potporu inovativnim poduzećima (novim i postojećim), potporu ulaganjima lokalnih medijskih MSP-ova i potporu za ulaganja u proizvodna predgrađa.

S druge je pak strane potpora aktivirana u obliku jamstva, protu-jamstva i sujamstva za MSP-ove.

Sve u svemu, potpora je pomogla u postizanju sljedećih rezultata:

- > financiranje više od 11 000 poduzeća
- > više od 1 milijarde EUR javne potpore
- > oko 4 milijarde EUR u financijskim ulaganjima
- > više od 27 000 operativnih radnih jedinica.

U prvoj godini provedbe programa 2014. – 2020. (od srpnja 2016.) inicijative u tijeku rezultirale su s:

- > 2056 prijavljenih inicijativa
- > više od 1,1 milijarde EUR u ulaganjima
- > više od 418 milijuna EUR u traženoj potpori
- > više od 32 000 operativnih radnih jedinica.

Apulija je jedna od najprivlačnijih regija u Italiji za industrijska ulaganja. Prijave dostavljaju i inozemne skupine iz Njemačke, SAD-a i Indije, koje predstavljaju više od polovine vrijednosti sveukupne potrebe za programskim ugovorima. Industrijski projekti dolaze i iz talijanskih multinacionalnih poduzeća.

Zahvaljujući sredstvima EU-a regionalnom industrijskom politikom predviđene su i intervencije kojima je cilj pružanje potpore ljudskom kapitalu i ponovnom razvrstavanju proizvodnih naseljenih područja.

Regija Apulija – u inozemstvu poznatija kao Puglia – prostire se 400 kilometara od sjevera do juga uz „petu” talijanske „čizme”. Ona je magnet za turiste koji nahrupljuju u to područje niskobudžetnim letovima na aerodrome Bari i Brindisi, kako bi upili sunce i more i iskoristili što je više moguće to područje bogato prirodnom ljepotom, poviješću i arhitekturom.

Kohezijska politika u regiji poput Apulije igra ključnu ulogu. Europska komisija je u kolovozu 2015. donijela Operativni program (OP) za Apuliju s 7,12 milijardi EUR. Od toga će 3,56 milijardi EUR doći iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda i uskladit će se s nacionalnim sufinanciranjem. U skladu s glavnim prioritetima ulaganja utvrđenim za Italiju, financiranje će biti usmjereno na:

- jačanje realnog gospodarstva podržavanjem poslovne okoline koja pogoduje inovacijama, konkurentnosti, MSP-ova, istraživanja i razvoja i digitalnog plana;
- postavljanje visoko djelotvornih i održivih infrastruktura, uvođenje učinkovitijeg upravljanja prirodnim resursima i okolišem, bolje prometne veze i prijelaz na gospodarstvo s niskom razinom ugljika;
- poboljšavanje socijalnih usluga i obrazovanja promicanjem socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva, njegovanjem obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, kao i podržavanjem mobilnosti radne snage i pristupa zapošljavanju.

O donošenju OP-a, Corina Crețu, Povjerenica za regionalnu politiku, izjavila je: „Srdačno pozdravljam donošenje ovog ambicioznog programa. Njime će se otvoriti put ulaganju velikih razmjera koje će stvoriti povoljnu okolinu za inovacije i poduzetništvo, čime će se stvoriti tisuće radnih mjesta. Njime će se i povećati privlačnost regije i poboljšati kvaliteta života njezinih građana.”

EUSAIR

Apulija je isto tako dio Strategije EU-a za jadransku i jonsku regiju koja povezuje morska, obalna i teritorijalna područja četiriju država članica EU-a, uključujući Italiju, i četiriju zemalja izvan EU-a. Dom za više od 70 milijuna ljudi, EUSAIR igra

STARE BENE A SCUOLA = SICUREZZA IN SE STESSI + APPRENDIMENTO MIGLIORE

DIRITTI A SCUOLA: SJAJAN PROJEKT

Na svečanosti dodjela nagrada RegioStars 2015., projekt Diritti a Scuola bio je najbolji u kategoriji Uključivi rast: integracija u društvo onih koji su suočeni s rizikom od socijalne isključenosti. Projekt je prepoznat zbog svojeg pristupa zadržavanja djece u školama s pomoću različitih preventivnih mjera koje su namijenjene osnovnoškolcima i onima koji završavaju prve dvije godine srednje škole. Isto tako su mu prioritet djeca s invaliditetom i oni koji dolaze iz ugroženih sredina te se usmjerava posebno na škole s najvišim stopama prekida školovanja.

Kombiniranjem obrazovanja i socijalne skrbi projektom je pruženo savjetovanje, dane su smjernice za obrazovanje i međukulturno posredovanje, u korist učenika i njihovih obitelji te je značajno smanjen broj učenika koji prekidaju školovanje. Specijalizirana služba za pružanje pomoći pružila je usluge savjetovanja i informiranja otprilike jednoj trećini učenika u školama koje su sudjelovale u projektu (+/- 50 000) i 10 000 obitelji. Posebno se pomoglo učenicima migrantima i njihovim obiteljima u pitanjima vezanim uz socijalnu isključenost i integraciju.

UKUPNA CIJENA: 140,48 MILIJUNA EUR

DOPRINOS EU-A: 75,23 MILIJUNA EUR

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/italy/tackling-school-drop-out-rates-and-improving-results

ključnu ulogu u jačanju geografskog kontinuiteta u Europi bližom suradnjom u, na primjer, promicanju pomorskog gospodarstva, očuvanju okoliša, poboljšanju prometnih i energetskih veza i jačanju održivog turizma (vidi *Panorama* 57).

Dobro utrošen novac

Prema riječima Michelea Emiliana, guvernera Apulije (vidi razgovor u nastavku), sredstva u okviru kohezijske politike za razdoblje 2007. – 2013. omogućila su regiji da se bori sa štetnim učincima pada gospodarske aktivnosti i da ju učini još privlačnijom i konkurentnijom.

Strukturna ulaganja ostvarena su u brojnim sektorima uključujući okoliš, urbani razvoj, poslovnu konkurentnost, obrazovanje i osposobljavanje, primijenjeno istraživanje, infrastrukturu i objekte te usluge socijalne i zdravstvene skrbi. Na primjer, više od 18 000 poduzeća imalo je koristi od približno 4 milijarde EUR, od kojih je otprilike 10% bilo namijenjeno istraživanju, a ulaganjem se stvorilo oko 70 000 novih radnih mjesta.

U sektoru zdravstva financirano je više od 150 projekata kako bi se poboljšala lokalna mreža specijalističkih usluga, koja je sada opremljena najnovijim tehnologijama. Što se tiče socijalne skrbi, važni rezultati postignuti su u području skrbi o djeci i skrbi o starijima i osobama kojima je potrebna skrb.

Mjere za zaštitu okoliša uključivale su promicanje više od 300 projekata za očuvanje tla kako bi se spriječili i smanjili rizici od prirodnih nepogoda. Turizam je isto tako ojačao zahvaljujući financiranju brojnih projekata za promociju i unaprjeđenje kao i 400 mjera za zaštitu i promicanje povijesnog i kulturnog nasljeđa, koje su usmjerene na povijesna kazališta, muzeje i katedrale.

Što se tiče obrazovanja i osposobljavanja, značajna poboljšanja postignuta su u smanjivanju stope prekida školovanja, rezultat koji se isto tako može pripisati i projektu „Diritti a scuola” (prava u školi) koji je dobio nagradu RegioStars 2015. u kategoriji Uključivi rast (vidi polje projekt). U sektoru zapošljavanja oko 600 000 Apuljana sudjelovalo je u inicijativama za osposobljavanje, od kojih je više od polovine imalo 25 godina ili manje.

ICT LIVING LAB APULIJE DONOSI KORISTI U STVARNOM ŽIVOTU

Projektom Living Lab Apulije regiji je dan novi pristup politike u borbi protiv gospodarske krize i unaprjeđenju održivog razvoja. Njime je razvijen tehnološki inovacijski alat koji lokalnim poduzećima, a posebno MSP-ovima omogućuje da odgovore na potrebe javnog sektora. Model umrežavanja temeljen na znanju koji je iz toga proizašao može stvoriti okoline otvorenih inovacija za određenu domenu unutar uvjeta u stvarnom životu. S obzirom na to da su usluge i platforme stvorene zajednički s krajnjim korisnicima/potrošačima u svakodnevnoj okolini rezultati bi trebali biti bliži primjenama potencijalnog tržišta.

ICT Living Lab prikupio je skup konkretnih društvenih potreba s tehnološkim odgovorima u specijaliziranu internetsku bazu podataka poznatu kao „katalog zahtjeva”. Do kraja 2015. u ovom je katalogu prikupljeno više od 40 zahtjeva dok je „katalog partnera” imao 200 različitih subjekata.

UKUPNA CIJENA:
39,79 MILIJUNA EUR
DOPRINOS EU-A:
22,17 MILIJUNA EUR

<http://livinglabs.regione.puglia.it/>

Naposljetku, projekti urbanog renoviranja provedeni su u 160 općina unutar regije i te općine sada pomažu da cijela regija turistima postane još privlačnija. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.regione.puglia.it/>

Apulija

Stanovništvo

4 050 803 (2013.), što predstavlja 6,8% ukupnog stanovništva zemlje.

Tržište rada

Godine 2013. nešto manje od 46% stanovništva bilo je zaposleno u usporedbi s 59,8% nacionalnog prosjeka (u EU-u je on 68,3%); a nezaposlenost je iznosila 19,8% (nacionalni prosjek je 12,2%, EU 10,8%) dok je stopa mladih bez posla (ispod 25 godina) dosegla 49,7% (nacionalni prosjek je 40,0%, EU 23,5%).

Gospodarstvo

Regija zaostaje za nacionalnim gospodarstvom i gospodarstvom EU-a u gospodarskom razvoju: 66,8% prosječnog BDP-a po stanovniku iskazano u paritetu kupovne moći za EU-28 s produktivnosti na 94,8% u odnosu na 110,8% u Italiji. Glavni pokazatelji sektora u% nacionalnog BDV-a (bruto dodane vrijednosti) su usluge (26,5), financijske i druge aktivnosti (25,7), trgovina i promet (22,5), industrija (13,4), građevina (8,1) i poljoprivreda (3,7).

Pametne specijalizacije

Apulija se smatra najdinamičnijom regijom južne Italije i, iako je ulaganje u istraživanje i razvoj niže od nacionalnog prosjeka, regionalna tijela nedavno su promovirala nekoliko inicijativa za potporu inovacijske aktivnosti u regiji. Inovacijska politika usmjerena je na stvaranje proizvodnih i tehnoloških četvrti, umrežavanje istraživačkih institucija i osposobljavanje ljudskog kapitala. Zajedno s regijom Emilia-Romagna Apulija je prva talijanska regija koja je provela strategiju pametne specijalizacije.

Ostali ključni sektori

Poljoprivreda je puno važnija u gospodarskom smislu u Apuliji nego u ostatku Italije. Ona je vodeća u izvozu pšenice, maslinovog ulja i rajčica. Ovce su jedina važna stoka, no regija ima četvrti najviši ulov ribe u zemlji. Najbolje specijalizacije u proizvodnji tiču se prehrambenih proizvoda, tekstila i metalnih proizvoda. Industrijski sektor visoko je razvijen na jugu u području radova s čelikom u Tarantu i kemijskim postrojenjem na Brindisiju; druge industrije uključuju izradu papira, inženjersvo i građevinske materijale. Unutar uslužnog sektora, koji je općenito siromašan u južnoj Italiji, turizam nastavlja rasti, posebno u obalnim područjima.

APULIJA – VELIKE AMBICIJE, SNAŽNA POTPORA

Michele Emiliano, guverner Apulije, *Panorami* daje svoj uvid u važnost kohezijske politike u ovoj talijanskoj regiji.

Kako kohezijska politika može pomoći Apuliji da se gospodarski razvije i koja su, po Vašem mišljenju, prioritetna područja?

Iako se u prethodno spomenutim podacima naglašava kako su središnje mjere EU-a pomoć u smanjivanju razlika domaćeg rasta, postoje i brojni aspekti kojima se naglašava činjenica da Europa, što se tiče svoje budućnosti, prolazi kroz delikatno razdoblje. U brojnim zemljama postoji snažna potreba za užom kohezijom i dodatnim fokusiranjem na svakodnevna pitanja, što zahtijeva poduzimanje većih napora za ostvarenje političke unifikacije (glavna tema) uz gospodarsku i monetarnu unifikaciju. U tom je pogledu uloga kohezijske politike ključna, još i više nego u prošlosti.

Kada raspravljamo o našoj budućnosti nakon 2020., ne smijemo zaboraviti lokalne regije u kojima postoje veće neravnoteže i podbačaji, a deseci milijuna građana stavljeni su u vrlo nepovoljan položaj s obzirom na gospodarske, socijalne i uvjete zapošljavanja zbog uzroka koji su izvan njihove kontrole – prije svega, s malo mogućnosti za rast. Kao što je papa Franjo naglasio tijekom

svojeg posjeta Europskom parlamentu 2014., cijela Europa mora se boriti s nepovjerenjem građana prema institucijama za koje se smatra da su udaljene i koje rade kako bi uspostavile pravila za koja se smatra da su daleko od osjećaja stanovništva. Veliki ideali koji su inspirirali Ujedinjenu Europu moraju biti ponovno stavljeni u središte svakodnevnih mjera.

Kohezija, dijeljenje i slušanje potreba građana ideali su koje se mora ponovno promicati, a tehničke karakteristike institucija EU-a trebalo bi staviti u pozadinu. Trebali bismo budućnost povezivati s nadom, počevši s mlađom generacijom. Ponovno moramo zadobiti povjerenje kako bismo težili ujedinjenoj, mirnoj, suosjećajnoj, zajedničkoj i proaktivnoj Europi. Zbog toga ne smijemo zaboraviti lekcije ljudi poput Roberta Schumana, Jeana Monneta, Aclida De Gasperija i Altiera Spinellija koji su prenijeli vrijednosti koje moramo nadograđivati s novom energijom i entuzijazmom. Danas je Apulija snažno posvećena jačanju europskih ideala i promicanju novih razvojnih politika u područjima socijalne skrbi, okoliša i gospodarstva. Strukturni fondovi za programsko razdoblje 2014. – 2020. pomoći će nam da postignemo te ciljeve diljem naše lokalne regije.

Koje su prednosti i mane ovog novog pristupa povezanog s integriranim sredstvima i financijskim instrumentima? Na koji je način moguće osigurati konkretnost i komplementarnost?

Oslanjanjem na mogućnosti zelenog gospodarstva, poboljšavanjem vještina radnika i poduzetnika, potporom strategijama pametnih kvalifikacija i specijalizacija dok se primarno stvaraju nove mogućnosti za radna mjesta za mlade ljude, povećanjem socijalne uključenosti i borbom protiv novog socijalnog i gospodarskog siromaštva: to su glavni ciljevi koji zahtijevaju veoma integrirane instrumente koji su bliže pravim potrebama. Počnimo od sposobnosti i iskustava koja su već utvrđena. Ona su pretvorila Apuliju u jednu od najsposobnijih regija u pogledu korištenja sredstava EU-a i oni će nam omogućiti da dalje poboljšamo upotrebu sredstava i instrumenata financijskog inženjeringa.

Naime, pozitivni rezultati ostvaruju se na temelju potpore ulaganjima u manja poduzeća, čime je subvencije za troškove postrojenja i opreme moguće kombinirati s jamstvima koje pružaju Zajednička jamstvena partnerstva za kreditno ograničenje (uz korištenje javnih resursa) kako bi se olakšao pristup kreditu. Daljnji pozitivni primjeri uključuju integriranje potpore za proizvodna ulaganja i planova za stručno

osposobljavanje radnika, pomoć za start-up poduzeća za mlade ljude (NIDI - Nuove iniziative d'impresa; Inicijative za start-up poduzeća - NESUI) i PIN - Pugliesi Innovativi; Inovativni Apuljani - IA) i mikro zajmove za manja poduzeća (čak i samostalni profesionalci mogu imati koristi od prvog i posljednjeg instrumenta).

Postoji glavno pitanje vezano uz upotrebu sredstava EU-a usmjerenih na pojednostavljivanje. Kako regije mogu konkretno tome doprinijeti?

Sigurno, u velikoj mjeri, širenjem znanja o propisima EU-a. Kada korisnici nemaju dovoljno znanja o postupcima, postupci provedbe i vremenska razdoblja se produljuju, a posljedica toga je da možda neće biti u skladu s rokovima za izvješćivanje o potrošenim sredstvima EU-a. Međutim, s druge strane, treba naglasiti da su potrebni veći napor na razini EU-a za pojednostavljivanje različitih aspekata vezanih uz upravljanje i kontrolu. Postignut je značajan napredak, no i dalje ima puno posla.

Osim toga, ne bismo trebali zaboraviti da se pojednostavljivanje mora postići i kroz dosljedan i integrirani pristup zakonodavstvu EU-a i zakonodavstvu koje donose pojedine države članice. To je vrlo važna točka kada, na primjer, različita lokalna i nacionalna upravna tijela prenose direktive vezane uz javnu nabavu, kao i uz postupke ovlašćivanja. Na primjer, Italija je nedavno potvrdila novi Zakon o konsolidaciji javne nabave. Nadamo se da će taj zakon konkretno pomoći u pojednostavljivanju postupaka i skratiti vrijeme potrebno

za provedbu javnih ulaganja: koje je još uvijek među najdužim razdobljima u Europi.

Koje rezultate očekujete na kraju razdoblja 2014. – 2020.?

Svrha programskog razdoblja 2014. – 2020. je učiniti Apuliju inovativnijom, privlačnijom i održivijom, u socijalnoj i gospodarskoj perspektivi, ali i vezano uz okoliš. Želimo da naša lokalna regija bude u mogućnosti privući snažnija proizvodna ulaganja i ostvariti više turističkih noćenja poboljšavanjem standarda života, kako za građane, tako i za posjetitelje. Osim toga, želimo da postane sve uključivija za većinu ugroženih kategorija stanovništva kroz ciljane i integrirane usluge u području politike socijalne skrbi i aktivne politike tržišta rada. Iz tog razloga planiramo značajna ulaganja u strategiju pametne kvalifikacije i specijalizacije te unaprjeđenje zelenog gospodarstva i prometnih objekata, a prvenstveno u poboljšanje vještina. Želimo da naša lokalna regija bude privlačnija mladim Apuljanima i drugim mladim ljudima koji dolaze izvan Apulije, zato što visoki životni standard ide ruku pod ruku

s visokokvalitetnim sveučilišnim sustavom i snažnom dinamičnom i proaktivnom poduzetničkom strukturom.

Apulija je jedna od regija u okviru jadranske i jonske makro strategije. Koja su Vaša očekivanja od toga?

Jadranska i jonska makro strategija, zajedno s drugim regionalnim programima suradnje, igra ključnu ulogu u suočavanju sa skepticizmom prema EU-u, počevši sa suradnjom vezanom uz stvari od zajedničkog interesa. Makro regije su poželjna okolina u kojoj lokalni dionici mogu izravno sudjelovati u odlukama koje ih najviše brinu, na nadregionalnoj i nadnacionalnoj razini. Istovremeno, ostavljaju širok prostor za razvoj kohezivskih, vertikalnih i horizontalnih supsidijarnih politika. U Jadranskom području posebno treba osnažiti integraciju i postupke dijeljenja kada se radi o važnim odabirima poput onih povezanih s okolišem, gospodarstvom, infrastrukturom i objektima i kulturom. Suradnja među regijama korisna je za Europu s obzirom na to da se njome dokazuje da je kultura dijaloga i sudjelovanja jedina koja može njegovati rast i razvoj lokalne regije, možda u Europi koja je više ujedinjena i bliža svojim građanima. ■

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/08/european-commission-adopts-eur7-billion-operational-programme-for-the-italian-region-of-puglia

Što je EU ikad napravila za nas?

Čini li financiranje EU-a razliku u tome kako građani EU-a percipiraju Europsku uniju? Prema nedavno održanom referendumu EU-a u Ujedinjenoj Kraljevini, čini se da ne. Regije poput Cornwalla i Zapadnog Walesa i dolina, dviju siromašnijih regija EU-a koje su primile milijune eura iz ERDF-a i ESF-a, većinski su glasovale za napuštanje Unije.

Mediji i istraživanje javnog mnijenja prepoznali su veliki raspon čimbenika kako bi objasnili ovaj očiti paradoks. Komunikacija bi mogla biti jedan čimbenik: BBC je naveo nedostatak vidljivosti oznaka EU-a i opće svijesti o financiranju EU-a u Cornwallu¹. No, drugi su čimbenici također igrali određenu ulogu, uočene su prednosti financiranja EU-a u Walesu i drugdje koje su nadmašile brige oko doprinosa proračuna, suvereniteta, imigracija ili oko gospodarske situacije u UK-u i Europi².

Pitanje smatraju li ljudi da je financiranje EU-a bilo dobro za gospodarski razvoj njihove regije i utječe li to na njihova stajališta o EU-u i europskom identitetu u središtu su novog projekta Obzor 2020. pod imenom COHESIFY. Studija će provesti prvo dubinsko istraživanje o međuodnosu između europskog identiteta, kohezijske politike EU-a i komunikacije u regijama diljem Europe. Ona čini dio šireg programa Obzor 2020. koji istražuje kako ponovno povezati građane EU-a s Unijom i njegovati zajednički europski identitet kako bi se naglasila legitimnost EU-a i europskih integracija.

Mišljenje javnosti nakon kriza

Podaci ankete Eurobarometra pokazali su da se europski identitet među građanima EU-a smanjio u godinama nakon gospodarske krize 2007./2008., no da se 2010. povećao na razine koje su bile prije krize. Dostigao je povijesni rast 2015., s preko

¹ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-eu-referendum-36054645>

² <https://www.theguardian.com/uk-news/2016/jun/25/view-wales-town-showered-eu-cash-votes-leave-ebbw-vale>

^ Cornwall, jedna od siromašnijih regija UK-a, primila je znatno financiranje putem ERDF-a i ESF-a

50% građana koji su se, po prvi puta, identificirali, kako sa svojom zemljom, tako i s Europom. Politička potpora EU-u posljednjih se godina također popravila, iako povjerenje građana u EU ostaje debelo ispod razina prije krize, a utjecaj Brexita na EU i javno mnijenje tek će se vidjeti.

Dok kohezijska politika ima glavni udio u proračunu EU-a i bila je ključni alat za rješavanje učinaka krize, manje od 50% građana EU-a svjesno je Europskog fonda za regionalni razvoj ili Kohezijskog fonda, a samo petina njih smatra da su u svakodnevnom životu imali koristi od projekata koje je financirao EU.

Profesor John Bachtler, direktor Europskog istraživačkog centra za politiku (Sveučilište Strathclyde) koje vodi COHESIFY konzorcij od 10 partnera EU-a naveo je: „Mnogi Europljani smatraju da EU nije njihova briga. Odluke o politici šalju se u Bruxelles i financiranje se dodjeljuje putem nacionalnih i regionalnih kapitala na način koji građani teško razumiju. Ako je EU ozbiljan o ponovnom povezivanju svojih građana, mora puno više cijeniti mišljenje ljudi o EU-u i njegovim politikama.”

Njegov kolega, dr. Carlos Mendes, projektni menadžer COHESIFY-ja, dodao je: „Ova studija uključivat će obraćanje običnim građanima u zemljama diljem EU-a kako bi se saznalo što misle o EU-u i o novcima koje on troši u njihovoj zemlji, regiji ili gradu.”

Metodologije istraživanja

COHESIFY konzorcij, koji se sastoji od osam europskih sveučilišta i dva MSP-a, provest će interdisciplinarno istraživanje u dvije godine i primijenit će različite metodologije istraživanja, uključujući fokusne grupe i reprezentativnu anketu među građanima; online ankete i dubinske intervju s dionicima kohezijske politike i komunikatorima; analizu sadržaja manifesta političkih stranaka; i (socijalnu) analizu medija. Nadalje, analizirat će se trenutne strategije komunikacije ili aktivnosti koje provode države članice i upravljačka tijela.

Istraživanje će voditi savjetodavni odbor kojeg čine stručnjaci za komunikaciju i politiku Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku, Odbora regija, Slobodnog sveučilišta u Berlinu i Kluba Venecije.

Uz razvijanje novog znanja o vezi između Kohezijske politike i europskog identiteta, cilj projekta je pružiti znatne prijedloge za politike kako bi se poboljšala učinkovitost i djelotvornost komunikacije EU-a o kohezijskoj politici. Početni rezultati pojavit će se početkom 2017., dok će projekt završiti 2018. godine sa završnim izvješćima, uključujući objavu priručnika za komunikatore EU-a. ■

SAZNAJTE VIŠE

www.cohesify.eu

Pogled odozgo na europske projekte

Kao dio ovogodišnje kampanje Europe in my region (Europa u mojoj regiji), više od 3000 projekata iz 23 zemalja otvorilo je svoja vrata za više od 300 000 posjetitelja kako bi pokazali što postižu regionalni projekti EU-a.

Europa u mojoj regiji (EIMR) jest komunikacijska kampanja koja se provodi na razini EU-a kao način poticanja građana da otkriju projekte u svojoj blizini koje financira EU te da saznaju više o njima. Ove će godine četiri različite inicijative (Otvorena vrata projekata EU-a, lov na blago, fotografski natječaj, kampanja vođenja bloga) prvi put javnosti omogućiti da posjeti projekte te da putem društvenih medija dijeli slike i iskustva. Kampanju vodi Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, a organizirana je u suradnji s regionalnim tijelima.

Pogledajte neke od fotografija s tisuća događanja koji su se od svibnja do lipnja 2016. odvijali diljem Europe. ■

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/communication/inform-network/map/

Lokalna poduzeća (korisnici programa koje diljem regije financira EU) okupila su se tijekom događanja DIP-a Sliven u Bugarskoj.

Posjetitelji EIMR-a u Baden-Württembergu u Njemačkoj imali su odličnu priliku saznati puno više o projektima koje financira EU u njihovoj regiji.

Posjetitelji luksemburškog godišnjeg događanja Fête de l'Europe sudjelovali su u različitim aktivnostima, u kojima su sudjelovale države članice EU-a, europske institucije i četiri klastera usmjerena na rast i radna mjesta; klimu i energetska uniju; digitalno jedinstveno tržište i EU kao jačeg globalnog aktera.

Slovenski ministar Alenak Smerkolj (zadnji red, drugi zdesna) pridružio se sudionicima projekta koji je financirao ESF („Učenje za mlađe ljude”) tijekom Otvorenih dana projekata EU-a u Kopru u Sloveniji.

Regija Thessaly u Grčkoj organizirala je širok raspon interaktivnih javnih događanja u područjima u kojima su se provodili projekti urbane infrastrukture i kulturni projekti uz potporu EU-a.

Događaj Otvoreni dani projekata EU-a u Vojvodstvu Lozd u Poljskoj.

Nasmiješena lica na kraju lova za blagom u Fortalezi de Santiago, Sesimbra u Portugalu.

Osiguravanje buduće političke kohezije nakon 2020.

Marjorie Jouen, stručnjakinja za politike EU-a vezane uz regionalni, ruralni i lokalni razvoj, teritorijalnu koheziju i socijalne inovacije, i Posebni savjetnik u Notre Europe – Institut Jacques Delors, daje nam svoje viđenje o budućnosti europske kohezije.

Brexit je podsjetnik da je Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) stvoren kao odgovor na zahtjev Ujedinjene Kraljevine nakon što je postala članom Europske gospodarske zajednice. Puno se toga dogodilo od 1975.! Vjerujem da tajna ove dugovječnosti leži u činjenici da su politike regionalnog razvoja sposobne prolaziti kroz metamorfozu svaki put kada dođe do reforme, počevši od one koju je uspostavila kohezijska politika, čiju 30. godišnjicu slavimo ove godine.

Svaki program, štoviše, karakteriziraju specifična kombinacija alata i prihvatljivost kriterija za najpotrebitije teritorije, kao odgovor na bilo koju prijetnju europskoj koheziji u određenom razdoblju. Iza zov leži u iščekivanju da se probleme mora riješiti pet godina unaprijed. Ne radi se o počinjanju ispočetka, već o oslanjanju na postojeće strukture kako bi se poboljšalo ono što već imamo. Temeljna načela – zajednička uprava i sufinanciranje država članica i regija, kao i višegodišnje i višesektorsko programiranje – ostaju nepromijenjena.

Što bismo morali zadržati iz programa 2004.-2020.?

Dvije i pol godine nakon njegovog početka, možemo naučiti nekoliko lekcija od trenutnog programa kojeg karakterizira, prvenstveno, potreba za rješavanjem gospodarske krize. Zajednički program pet Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) i njihova usklađenost s onim što bi trebali biti prioriteti Strategije 2020. EU-a osmišljen je kao odgovor na želju za većom učinkovitošću tijekom razdoblja proračunskih ograničenja. Postavljene su strože kontrole i uvjeti kako bi se jamčila učinkovitost interventnih alata pod nazivom „bolje trošenje“.

Druga zanimljivost o ovom programu leži u uvođenju „teritorijalne kohezije“ kao cilja, što znači da se posebna pozornost pridaje

infra-regionalnim i supra-regionalnim razinama (urbane, lokalne i makro-regije) pružanjem novih alata.

Europska komisija sastavila je prvo izvješće¹ krajem 2015. godine. Navodeći kako kohezijska politika nije mogla spriječiti da gospodarska kriza uništi „dobrobiti gospodarskog približavanja koje je postignuto u nekoliko europskih regija i država članica od 2000.“, također je potvrđeno da nedovoljni iznosi znače da se ne može uspostaviti istinska redistribucijska politika.

Suprotno tome, i u pozitivnom duhu, karakteristično upravljanje fondovima – prestrogo u nečijim očima – dozvolilo im je da igraju „ulogu ublažavanja“ i ponekad prebrode neuspjeh nacionalnog javnog ulaganja. Optimalno pribjegavanje novim alatima za teritorijalni razvoj, poput integriranog teritorijalnog ulaganja (ITI), strategija za održivi urbani razvoj i lokalni razvoj koji vodi zajednica (CLLD), pokazalo bi da su one ekperimentalne.

Prema teritorijaliziranom socijalnom planu² Fabrizija Barce, program je uspješan u pitanjima boljeg upravljanja ESIF-om za regije, naglašavajući CLLD za sve vrste teritorija i prepoznajući postojanje ciljeva osim onih vezanih uz gospodarsku djelotvornost (energetska tranzicija i tranzicija vezana uz okoliš, primjerice). Međutim, nikakav napredak nije postignut u socijalnoj koheziji, prven-

¹ Komunikacija Komisije „Ulaganje u rast i zapošljavanje – povećanje koristi od doprinosa Europskih strukturnih i investicijskih fondova“, COM(2015) 639 final od 14. prosinca 2015.

² F. Barca, 2009., Plan za reformiranu kohezijsku politiku.

stveno u zapošljavanju i siromaštvu. Mali je napredak postignut u „dobrom upravljanju“, iako se povećala složenost postupka i, umjesto teritorijalizacije sektorskih politika, kohezijska politika se „sektorizirala“.

Koji izazovi očekuju koheziju nakon 2020.?

Razdoblje geopolitičkog kaosa koji trenutno proživljavamo ne bi nas trebao udaljiti od potrebe za internom kohezijom unutar izmijenjenog EU-a. Te potrebe nisu samo socijalne, povezane s profesionalnom aktivnošću i prihodima i posljedicama jedinstvenog tržišta, već su sve više društvene – to jest, povezane uz dob ljudi, kulturu, zdravlje i obrazovanje itd. Teritorijalna dimenzija vrlo je važno pitanje za miroljubivu koegzistenciju, utoliko da mnoge institucije i mehanizmi koji leže iza socijalne kohezije su ili raštrkani (posao, škola, poslovanja itd.) ili su nestali.

Stoga, razlike između malih regija i teritorija (urbane četvrti ili ruralna područja) ne postoje samo zbog gospodarske konkurencije i inovacijskih profila, već također zbog uvjeta života, socijalne usklađenosti i općeg zdravlja demokratskih institucija.

Štoviše, nejednaka izloženost teritorija nedovoljnim prirodnim resursima i klimatskoj raznolikosti znači da se faza obzora 2025. može postići kako bi uključivala teritorije i populacije kako bi osigurala otpornost.

Posljedično tome, potrebno je:

- uspostaviti značajni dio dodjele financiranja (30%), ne na BNP po glavi stanovnika, već na Europski indeks socijalnog napretka (EU-SPI);
- pregledati prioritete ulaganja prilagođavajući ciljeve vezane uz uključivanje

mladih, sprečavanja isključivanja, povećanja otpornosti, poboljšanih uvjeta života, participativnu demokraciju i socijalne inovacije i kreativnosti kroz uporabu digitalne tehnologije;

- pojačati i uskladiti uporabu alata za integrirani teritorijalni razvoj;
- promovirati teritorijalnu konkurenciju kao metodu provođenja programa za regionalno ulaganje između urbanih i ruralnih dijelova, obalnih i planinskih područja i lokalnih tijela, uz postavljanje specifičnog cilja. ■

SAZNAJTE VIŠE

Notre Europe –
Jacques Delors Institute:
www.delorsinstitute.eu/1-Home.htm

MOOC: o tečaju kojim se objašnjavaju proračuni i financiranje EU-a

Tečajevi na internetu na kojima sudjeluje velik broj sudionika (MOOC) Odbora regija, prvi su takve vrste, a regionalnim i lokalnim tijelima pomažu da upravljaju donošenjem politika vezanih uz poslove Europske unije, s naglaskom na pristupanje fondovima EU-a i na razumijevanje proračuna.

Prvi tečaj MOOC koji se održao 2015. pružio je opći uvod u institucionalnu organizaciju EU-a i u postupke donošenja odluka, posebice vezano uz regionalna i lokalna pitanja. Više od 50 stručnjaka, uključujući lokalne političare i MSP-ove, predstavnike institucija EU-a na visokim položajima i sveučilišne akademike, podijelilo je svoje znanje putem videozapisa i debata uživo koje su se prenosile putem interneta iz prostorija Odbora regija u Bruxellesu.

Više od 8500 sudionika iz više od 70 zemalja potvrdilo je potencijal MOOC-a za jačanje administrativnih mogućnosti na lokalnoj razini, kao i veliku potrebu za učenjem putem interneta o poslovima EU-a. Slijedom toga, drugo se izdanje planira od 31. listopada do 9. prosinca, iako će mu moći pristupiti i svi koji su se naknadno uključili tijekom cijele 2017.

Ovogodišnji tečaj zajedno su osmislili Europska investicijska banka i dvije Glavne uprave Europske komisije (Regionalna i urbana politika, Proračun).

MOOC će se sastojati od šest glavnih tema. Svaka će biti dostupna na internetu jedan tjedan i zahtijevat će oko dva sata učenja, a bit će usmjerene na proračun EU-a i način njegova trošenja. Alati tečaja, uključujući videouratke, debate uživo, brošure i testove, uravnotežit će temeljnu teoriju o financiranju EU-a, postupcima i ocjenjivanju s informacijama iz prve ruke o praktičarima za oblikovanje i dostavljanje projekta. Tečaj će biti bespla-

DRUGI POKUŠAJ

Cilj drugog izdanja MOOC-a jest privući više od 10 000 sudionika, uključujući:

- › članove Odbora regija i regionalne i lokalne političare iz i izvan EU-a;
- › zaposlenike institucija EU-a, regionalnih ureda u Bruxellesu, udruga itd.;
- › službenike regionalnih i lokalnih uprava uključenih u financijska pitanja EU-a;
- › zaposlenike koji rade u neprofitnim organizacijama i druge potencijalne korisnike financiranja EU-a;
- › zaposlenike koji rade za financijske institucije poput (regionalnih) razvojnih banaka;
- › učitelje, učenike i novinare.

tan i dostupan na internetskoj stranici fun-mooc.fr. Sudionici se mogu prijaviti na: <https://www.fun-mooc.fr/courses/CoR/114001/session01/about>.

1. modul predstaviti će ulogu regija i gradova u poslovima EU-a s naglaskom na financijska pitanja. U **2. modulu** pregled trenutnog proračuna EU-a pratit će detalji ciklusa proračuna, rezultati, transparentnost i aktivnosti vezane uz ulaganja. **3. modul** pobliže se bavi Europskim strukturnim i investicijskim fondovima i njihovim provođenjem.

Europski fond za strateška ulaganja i drugi instrumenti Europske investicijske banke pokriveni su u **4. modulu**, uključujući dobru praksu i umrežavanje. Programi EU-a, postupci i agencije povezane s regijama i gradovima predstavljeni su u **5. modulu**. Na kraju, u **6. modulu** razmotrit će se pregled proračuna EU-a za razdoblje 2014. – 2020., kao i izgledi nakon 2020. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://cor.europa.eu/hr/events/Pages/CoR-online-MOOC.aspx>

NOVOSTI [UKRATKO]

REGIJA EPIR OSVOJILA NAGRADU NAJBOLJE PRAKSE ZA „VODIČ ZA GRAĐANE”

Hvalevrijedna inicijativa iz Grčke pokazala je izvrsnost na natjecanju za projekte iz javnog sektora u 2015., koje je organizirao Europski institut za javnu upravu. Cilj ovog natjecanja bio je istaknuti najinovativnije i najučinkovitije akcije koje mogu poslužiti kao primjer, kako na europskoj tako i na međunarodnoj razini. Jedna od najsira- mašnjih grčkih regija, Epir, uspješno je razvila „Vodič za građane” kao koristan internetski alat koji služi građanima i poduzećima na daljinu čime se štede vrijeme i novac. Projekt će pomoći raste- retiti velike količine ljudi koji čekaju da ih se usluži i rezultat će većom produktiv- nošću gradskih službenika. Također će

povećati transparentnost i povjerenje prema javnim uslugama.

Projekt je bio jedan od 64 projekta koji su prepoznati kao dobra praksa, a koje su prijavile 34 europske zemlje i europske institucije. Valja napomenuti da su epirski „Vodič za građane” ekskluzivno stvorili gradski službenici koristeći se besplatnim softverom otvorenog koda čime su uku- pne troškove provedbe, hostinga i održa- vanja sveli na nulu! Ideju je pokrenula zamjenica guvernera regije Epir, Tatiana Kalogianna, čija je potpora bila ključna za uspjeh cjelokupnog projekta. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.politis.gov.gr>

NOVI GLAVNI DIREKTOR ZA REGIONALNU I URBANU POLITIKU

Europska komisija imenovala je Marca Lemaîtrea na mjesto glavnog direktora svoje Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku (GU REGIO). Tu je ulogu preuzeo 1. rujna, nasljedivši Waltera Deffaa.

Lemaître je doveo 20 godina iznimnog iskustva u europske poslove, kako u Europskoj komisiji tako i u luksemburškim diplomatskim uslugama. Između 1996. i 2006. radio je u Stalnom pred- stavništvu Luksemburga pri Europskoj uniji i bavio se pitanjima vezanima uz proračun, trgovinu i opće poslove, uključujući pri- premu i pregovore za višegodišnji finan- cijski okvir za razdoblje 2003. – 2013.

Komisiji se pridružio 2007. kao šef pri- vatnog ureda povjerenice za regionalnu politiku, Danute Hübner, zatim i njezina nasljednika Paweła Sameckija. Od 2010. do 2013. Lemaître je vodio privatni ured povjerenika za proračun, Janusza Lewandowskog, u razdoblju tijekom kojeg je trenutačni višegodišnji financij- ski okvir (2014. – 2020.) pripremljen

^ Zamjenica guvernera regije Epir, Tatiana Kalogianni (u sredini) na svečanosti dodjele nagrada

i dogovoren. Od 2013. upravlja PMO-om (blagajnički ured), odjelom koji čini približno 600 zaposlenika. ■

NOVE MOGUĆNOSTI NA OTVORENOM PODATKOVNOM PORTALU

Novi podaci i mogućnosti dodani su otvorenoj podatkovnoj platformi Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Novi korisnici moći će pregledati svih 533 ESIF programa za razdoblje 2014. – 2020. (dostupno putem stranica zema-lja), uključujući financiranje i očekivana postignuća na temelju zajedničkih pokazatelja (gdje je dostupno). Skup podataka o financijama ažuriran je kako bi odrazio usvojene programe od srpnja 2016., a dodani su i programi prekogranične suradnje pod Instrumentima pretpristu-

pne pomoći (IPA). Isto je tako moguće da novi korisnici vizualiziraju tematski prekid financiranja kao ukupni iznos ili kao postotak nacionalne dodjele. ■

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion6/cp_data.png

DOBRI REZULTATI NA INOVACIJAMA

Komisija je 2016. izdala rezultate pregleda stanja europskih inovacija, pregleda stanja regionalnih inovacija i Innobarometra. Glavni zaključci jesu da inovacije EU-a dostižu Japan i SAD, Švedska je ponovno vodeća u inovacijama, dok je Latvija postala najbrže rastući inovator.

Regionalni centri inovacija postoje i u zemljama koje su umjereni inovatori: Piemonte i Friuli-Venezia Giulia u Italiji, País Vasco u Španjolskoj i Bratislavský kraj u Slovačkoj. Općenito govoreći, ključni pokretač kako bi se postalo vodećim u inovacijama jest usvajanje **uravnoteženog inovacijskog sustava** koji kombinira odgovarajuću razinu javnog i privatnog ulaganja, učinkovita inovacijska partnerstva među poduzećima i s akademijom, kao i snažne obrazovne temelje i izvrsna istraživanja. Očekuje se poboljšanje djelatnosti inovacija EU-a tijekom sljedeće dvije godine. Većina poduzeća tijekom sljedeće godine planira održati ili povećati razinu ulaganja u inovacije. Očekuje se da će poslovni subjekti u Rumunjskoj, Malti i Irskoj najvjerojatnije povećati svoja ulaganja u inovacije. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/>

PROJEKTI

MLADIMA VRAĆENA IMOVINA KOJA JE ZAPLIJENJENA MAFIJI

**EUROPSKA UNIJA:
227 900 EUR**

**OBNOVLJIVI FONDOVI:
(NACIONALNO
SUFINANCIRANJE)
107 500 EUR**

**OBNOVLJIVI FONDOVI:
(KOHEZIJSKI AKCIJSKI PLAN)
194 700 EUR**

Prostori koji su zaplijenjeni mafiji u Balestratu, obalnom gradiću sa 6000 stanovnika u provinciji Palermo u Siciliji, upotrijebit će se za centar za sastajanje mladih.

Zgrada je zaplijenjena jednom lokalnom mafijašu, a 2009. pretvorena je u općinsko dobro Balestratea. Obnovljena je zahvaljujući financiranju u iznosu od 530 000 EUR pod nacionalnim „Operativnim programom za sigurnost” s namjerom da se prenamijeni i pretvori u prvi centar za mlade u gradu.

Općina Balestrate pokrenula je u prosincu 2015. natječaj za vođenje tog centra. Pobjednička ponuda došla je od zajedničkog pothvata šest lokalnih neprofitnih organizacija koje su se htjele ujediniti u mrežu za najbolji projekt sudjelovanja mladih u povijesti Balestratea.

Stvaranje centra za mlade u zgradi koja je oduzeta mafiji, u lokalnom području sa znatnom prisutnošću mafije, od velike je simboličke važnosti. Talijanska državna uprava mafiji oduzima imovinu i vraća je civilnom društvu, posebice mladima.

Kao rezultat toga u centru će se održati aktivnosti kojima je cilj promicanje i širenje kulture zakonitosti kako bi se spriječilo da mladi zastrane povećanjem njihove svijesti o zakonitosti, jednakosti, poštenju i demokraciji. To će se promicati razmjernom i svjedočanstvima kako bi se mlađim generacijama prenijela posvećenost mnogih ljudi koji su izgubili život u borbi protiv mafije.

Održat će se kulturne inicijative koje će se baviti zakonitošću i borbom protiv mafije, reketarenja i lihvarjenja, zajedno s promicanjem volonterskih kampova za mlade koji su zainteresirani za borbu protiv mafije.

Kultura na programu

U centru će se organizirati umjetničke, kazališne i glazbene radionice sa željom da se dobro iskoriste profesionalne vještine koje pruža šest organizacija koje vode taj projekt. Održat će se tečajevi za osposobljavanje građanstva, kao i seminari o motiviranju za učenje i podučavanje kako bi se spriječilo napuštanje školovanja. Organizatori su uvjereni da borba protiv mafije počinje s kulturom i obrazovanjem.

Stvorit će se „Europski laboratorij” (tal. Laboratorio Europa) kako bi se predstavile mogućnosti koje nude programi EU-a za mlade kao što su Erasmus+, Europa za građane, Kreativna Europa i program Jamstva za mlade.

Centar će stoga postati fizičko i ikonsko mjesto; lokacija za razvoj i širenje kulture zakonitosti kako bi se diljem regije ojačao osjećaj sigurnosti i kako bi ona postala bolje mjesto za život. To će biti mjesto na kojem će se stvarati i podržavati ideje za širenje svijesti građana i slobode sudjelovanja, posebice za mlade.

Na kraju, centar će simbolizirati prisutnost EU-a duboko na jugu Italije, što predstavlja iskupljenje i rast stvorene zahvaljujući mogućnostima koje pružaju institucije EU-a. ■

PROJEKTI

STRUČNOST MSP-OVA U ODRŽIVOJ RESTAURACIJI VOZILA

**UKUPNA CIJENA:
3 605 900 EUR**

**FINANCIRANJE EU-A:
1 000 000 EUR**

Koordinator projekta Mobiel Erfgoed Centrum Hans Visser
Panorami govori o pomaganju lokalnim MSP-ovima kako bi stvorili održivu industriju restauracije rabljenih brodova, letjelica, automobila i vlakova.

Malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima) često nedostaje stručnosti u tome kako najbolje primijeniti svoje znanje i komercijalizirati ideje. Pružanjem alata i resursa kako bi se vlasnicima i organizacijama za očuvanje nasljeđa pomoglo da restauriraju i očuvaju različita prijevozna sredstva na održiv način, projekt Mobiel Erfgoed Centrum (MEC) odigrao je ključnu ulogu u omogućavanju poduzećima da realiziraju svoj tržišni potencijal.

Projektom je razvijen portal za vrednovanje znanja na kojemu MSP-ovi mogu pronaći pomoć u cilju testiranja svojih prototipova ili stvaranja partnerstava. Uspostavljena je okolina otvorenih inovacija koja spaja poduzetnike, obrazovne institucije i objekte za testiranja, što bi trebalo ubrzati uvođenje novih usluga i proizvoda na tržište.

Panorama: Koja je „iskra” pokrenula ovaj projekt?

Hans Visser: Rješavanje potreba poduzeća ono je što je stvarno pokrenulo ovaj projekt. Štoviše, uvidjeli smo veliku priliku za testiranje prototipova na odabranim vozilima koji se nalaze u muzejima sudionika. Na taj smo način bili u mogućnosti stvoriti visokokvalitetnu i ekonomičnu „fab-lab” okolinu za MSP inovacije.

Tko je preuzeo vodstvo na projektu?

Mobiel Erfgoed Centrum nezavisna je zaklada koju podržavaju poslovna zajednica, sveučilišta, druge obrazovne organizacije (instituti za stručno osposobljavanje) i vlada. Cilj MEC zaklade jest steći i prenijeti znanje, stručnost i vještine potrebne za održavanje, upravljanje i rad objekata pokretnog nasljeđa i to prebaciti na poslovne subjekte, pojedince, obrazovne institucije i mlade u Nizozemskoj.

Pa, koliko je važna uključenost MSP-ova?

Zaklada je izravno radila s MSP-ovima, pomažući u pojednostavljivanju administrativnog opterećenja i u razvijanju novih inovativnih znanja i tehnika. Projektom MEC isto su tako spojena neka od poduzeća s najboljim gospodarskim rezultatima u regiji, poput onih u kemijskom, energetskom, pomorskom i prometnom sektoru.

Kako su osigurana sredstva i kako se njima upravlja?

Prije primjene EFRR-a koordinator je primio sredstva sufinanciranja od strane općine Rotterdam za cijelo razdoblje trajanja projekta. To nam je dalo sigurnost od početka projekta i zaštitni sloj kako bismo mogli financirati troškove start-upa, a posebno troškove tajništva. Tada su osigurana sredstva EU-a zahvaljujući entuzijastičnom sudjelovanju kako poduzeća, tako i institucija za stručno osposobljavanje. Njima se upravljalo kroz kooperativnu zakladu osnovanu posebno kako bi upravljala i pomagala pri uključenosti MSP-ova u europske projekte.

Kakvi su bili odnosi s upravljačkim tijelima?

Postojao je redoviti kontakt s „Kansen voor West”, posebno u pogledu sadržajnih

i financijskih izmjena u projektu, a oni su uvijek poduzeli korake za najbržu moguću obradu i isplatu. Smatrali smo i da je njihova revizija bila obavljena profesionalno i temeljito, što nam je pomoglo u boljem upravljanju financijskim knjigama. Financijsko izvješće bilo je zahtjevno za tajništvo, no njihove su nam informacije pomogle da našim partnerima iz MSP-a uklonimo brojna administrativna opterećenja.

Kako se partnerstvo razvijalo tijekom projekta?

Na projektu je ostvarena entuzijastična suradnja među svim partnerima, a bilo je uključeno više od 100 osoba. Zapravo, mnogi su na kraju projekta odlučili nastaviti suradnju kako bi dalje razvili nove tehnologije, poput tehnologije solarnih ćelija, 3D tiska, kompozitnih materijala i alata IKT-a.

Koji su bili glavni izazovi s kojima ste se suočili?

Prvi izazov bio je potaknuti nove poslovne mogućnosti u sektoru restauracije, električne energije, željeza/ čelika i drvopređivačkom sektoru. Zatim smo morali

pronaći pravi način upotrebe inovativnih multimedijских tehnika kako bismo obuhvatili potrebno znanje i vještine. Naposljetku, morali smo pružiti informacije potrebne za restauraciju, upravljanje i rukovanje objektima pokretnog nasljeđa.

Možete li prepoznati tri ili četiri trenutka koji su bili prekretnica?

Pravi test bio je da sve ispravno radi na administrativnoj razini, iako je sve sjelo na svoje mjesto onda kada smo završili naše izvješće o napretku. Organizirali smo nekoliko konferencija i sudjelovali na sajmu Interclassic gdje smo iznijeli svoje rezultate. Ti su događaji urodili novim saznanjima o tome kako prenijeti znanje i vještine, što je od velike važnosti za usavršavanje lanca socijalnih inovacija koji povezuje MSP-ove i istraživačke/ obrazovne institute.

Tko su glavni korisnici MEC-a?

Očito su to MSP-ovi sudionici, u smislu razvijanja novih inovativnih proizvoda i postupaka za restauriranje različitih načina prijevoza. Štoviše, do danas su na temelju projekta otvorena 92 stalna radna mjesta, a koristi su imale i institucije za stručno osposobljavanje. Portalom će se pružiti jednostavan i izravan pristup ključnim saznanjima stečenima na projektu, posebice za MSP-ove i strukovne institucije uključene u ekološku mobilnost i održavanje.

Koji su održivi rezultati proizašli iz projekta?

Nadamo se da će stečeno i razmijenjeno znanje i vještine doprinijeti čišćem Rotterdamu i provinciji Zuid-Holland. Projektom MEC poticat će se održiva mobilnost kroz elektrifikaciju i preuređivanje vozila za rad

primjenom solarne energije, čime će se poboljšati kvaliteta zraka i smanjiti buka. Vjerujemo da će naša postignuća pokazati mogućnosti za kombiniranje autentične vještine izrade s inovativnim tehnikama i konceptima ekološke mobilnosti.

Na koji bi način bilo moguće ponoviti takav pristup u sličnim projektima?

Zaklada MEC već je uključena u novi projekt kojeg financira Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), a koji je usmjeren na razvijanje novih i održivih načina smanjivanja visokih razina onečišćenja od starih vozila kroz elektrifikaciju i gorivne članke.

Koje su lekcije naučene za budućnost?

Važna stvar koju smo naučili jest da bi temelj za bilo koji projekt trebale biti potrebe uključenih poduzeća. Jedino je tada moguće razviti održivo poslovanje za inovativne proizvode, sustave ili postupke koje treba razviti. To je bila početna točka našeg projekta i vjerujemo da bi isto trebalo važiti za bilo koji projekt koji se prijavljuje za financiranje EU-a. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.mobielerfgoedcentrum.nl/>

PROJEKT

DIGITALIZACIJA GRČKOG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA

UKUPNO ULAGANJE:
13 937 100 EUR

DOPRINOS EU-A:
13 937 100 EUR

Projektom e-Receipt modernizira se grčki zdravstveni sustav zamjenjujući postojeću praksu rukom pisanih recepata s digitaliziranom operativnom platformom.

Projekt e-Receipt dovršen je krajem 2015., a trenutačno je jedna od najvažnijih aplikacija e-vlade koja se upotrebljava diljem zemlje. Uz pomoć sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj, točnije iz operativnog programa „Digitalna konvergencija“, aplikaciju e-zdravstvo postavio je i njome upravlja IDIKA SA, centar e-vlade za usluge socijalne sigurnosti. Sustav je usmjeren na poboljšanje sigurnosti pacijenata i kvalitete njege te bolju upotrebu resursa, a cilj je pružiti otvorenu modularnu okolinu usluge e-Receipt, koja je u skladu s EU-om te interoperabilna s drugim nacionalnim aplikacijama e-zdravstva i informacijskim sustavima trećih strana.

Digitalna socijalna usluga povezuje i djeluje kroz sve fondove nacionalnog socijalnog osiguranja u zemlji putem potpuno integrirane platforme e-Receipt. Na taj način projekt pridonosi transparentnosti i podržava donošenje odluka pružanjem točnih statističkih podataka. Dodatno, ciljevi projekta blisko su povezani s grčkom zdravstvenom politikom (2014. – 2020.), koja prednost daje primarnoj zdravstvenoj zaštiti, udruživanju financijskih resursa, uvođenju novih upravljačkih i administrativnih metoda, usvajanju ekonomičnih mehanizama nadzora i razvoju politika za bolju dodjelu resursa.

Prilagođavanje svrsi

Glavno djelovanje obuhvaća izdavanje lijekova i postupak upućivanja laboratorijskih ispitivanja, od zahtjeva za nadzor do plaćanja korisnika. e-Recepti liječnika koji izdaje lijekove spremaju se u nacionalnu bazu podataka kojoj mogu pristupiti ljekarne

i dijagnostički centri za izvršavanje. Informacije u bazama podataka dostupne su, među ostalim, organizacijama zdravstvenog osiguranja, Ministarstvu zdravstva i nadzornim tijelima putem sigurnog pristupa. Slično tomu, sve se transakcije nadziru i njima se upravlja, od početka do kraja, putem nacionalnih fondova za socijalno osiguranje, uključujući posjete liječniku i postupke upućivanja elektroničkih medicinskih zakona.

U pogledu pacijenata, elektronički recept zamjenjuje često nečitki rukopis, čime se olakšava obnova recepata, dok se istodobno smanjuju rizici krivog tumačenja uputa liječnika. Brojke dostupne za 2015. prikazuju da je svaki mjesec otprilike tri milijuna pacijenata imalo koristi od nove usluge izdavanja lijekova.

Isto tako, uslugom e-Receipt pomaže se smanjiti složenost recepata koje pokriva osiguranje pojednostavljuvanjem cijelog postupka i osiguravanjem da su podaci pacijenta uvijek ažurirani.

Nadalje, nova digitalna usluga liječnicima nudi jasan pregled anamneze pacijenta te im pruža bolje usklađivanje s medicinskim smjernicama i farmaceutskom praksom. Veoma pozitivan odaziv na sustav e-Receipt vidljiv je u prikupljenim statističkim podacima koji pokazuju da iako je tek nedavno uveden, on diljem zemlje već sada pokriva više od 98 % svih lijekova koji se danas izdaju.

Naposljetku, potrebno je istaknuti da se unutar konteksta projekta provodi i paket e-Zdravstvo, koji se sastoji od širokog spektra alata i usluga, a koji je, na nacionalnoj razini, nadogradio već uspješan sustav e-Receipt.

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.e-prescription.gr>

PROJEKTI

POSTIZANJE RAVNOTEŽE IZMEĐU POLJOPRIVREDE I OKOLIŠA NA BALTIKU

**UKUPNO ULAGANJE:
6 603 200 EUR**

**ULAGANJE EU-A:
4 351 700 EUR**

Baltički projekt COMPASS ujedinió je regionalne dionike iz poljoprivrednog sektora i sektora okoliša u borbi protiv prekomjernog obogaćivanja Baltičkog mora i njegova prihvatnog područja hranjivim tvarima (također poznatog kao eutrofikacija).

Ključni dionici projekta uključivali su državnu upravu, specijalističke zavode, organizacije poljoprivrednika i poduzeća. Zajedno su mogli uvesti učinkovitije politike zaštite okoliša u poljoprivredu, dijeliti inovacije i najbolje prakse, stvoriti znanstvene programe i ulagati u tehnologije u području okoliša kako bi se bavili problemom prekomjernog obogaćivanja.

Projektom se pomoglo ublažiti praznine u sposobnostima upravljanja raznih dionika i, najvažnije, izgrađeno je uzajamno povjerenje između sektora okoliša i poljoprivrednog sektora.

Baltički projekt COMPASS uključivao je 22 partnera iz osam zemalja koje graniče s Baltičkim morem i Bjelorusijom. Projektom je stvoreno najmanje pet novih radnih mjesta, neka stalna, zahvaljujući financiranju Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) pod Operacijskim programom „Regija Baltičkog mora” tijekom programskog razdoblja 2007. – 2013.

Rješenje obostrane koristi

„Baltički COMPASS pomogao je poljoprivrednom sektoru u regiji Baltičkog mora da pronađe načine na koje proizvesti dnevne potrebe 90 milijuna stanovnika regije za hranom, uz istodobno očuvanje Baltičkog mora. Ako su mjere predložene projektom uspješno provedene diljem regije, to će učiniti pravu razliku na Baltičkom moru”, izjavila je Ola Palm iz Švedskog instituta za poljoprivredni i okolišni inženjering (JTI).

Dugoročno gledano, očekivani rezultati ove inicijative uključuju nove strategije za smanjivanje eutrofikacije, jače veze između interesa vezanih uz poljoprivredu i okoliš te ekonomičnije političke akcije.

Vjeruje se da će zemlje na istoku i zapadu regije biti integrirane u pogledu Strategije EU-a za Baltičko more. Štoviše, kombiniranjem i širenjem njihova jedinstvenog znanja i iskustava, dionici su utrli put za poboljšanu svijest o poljoprivredi i okolišu diljem regije. To će rezultirati rješenjima obostrane koristi za poljoprivredu i okoliš, a bez slabljenja konkurentnosti poljoprivrednog sektora.

Projekt je blisko surađivao s drugim dvama poljoprivrednim projektima: Baltic Deal i Baltic Manure Najopipljiviji rezultat te suradnje jest konferencija dionika „Zelenija poljoprivreda za plavije Baltičko more”, koja se održava od 2010. i koja je postala najvažniji događaj u regiji za dionike iz područja poljoprivrede i okoliša. ■

SAZNAJTE VIŠE

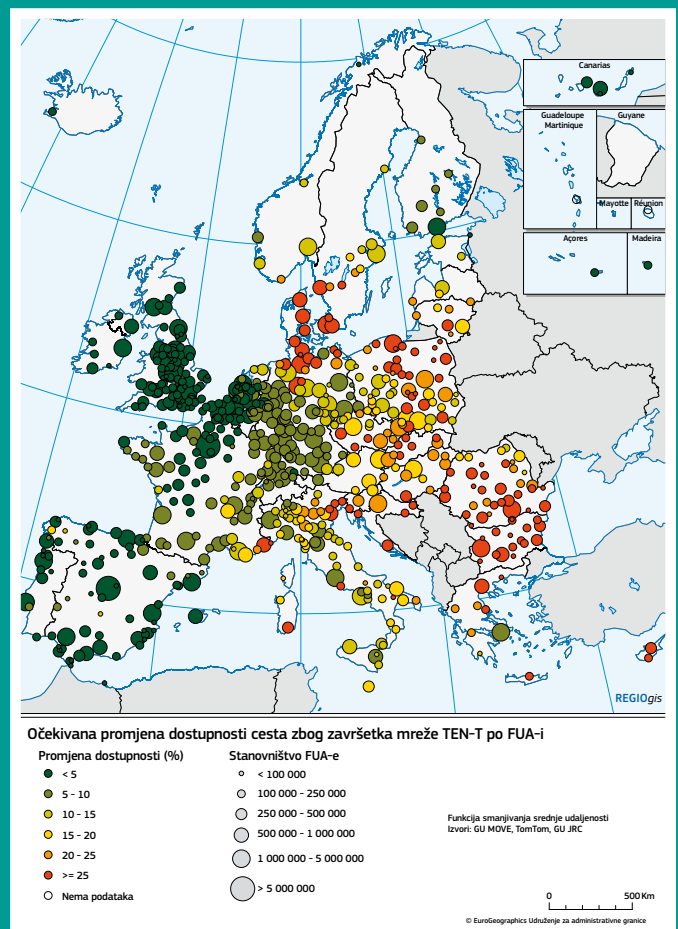
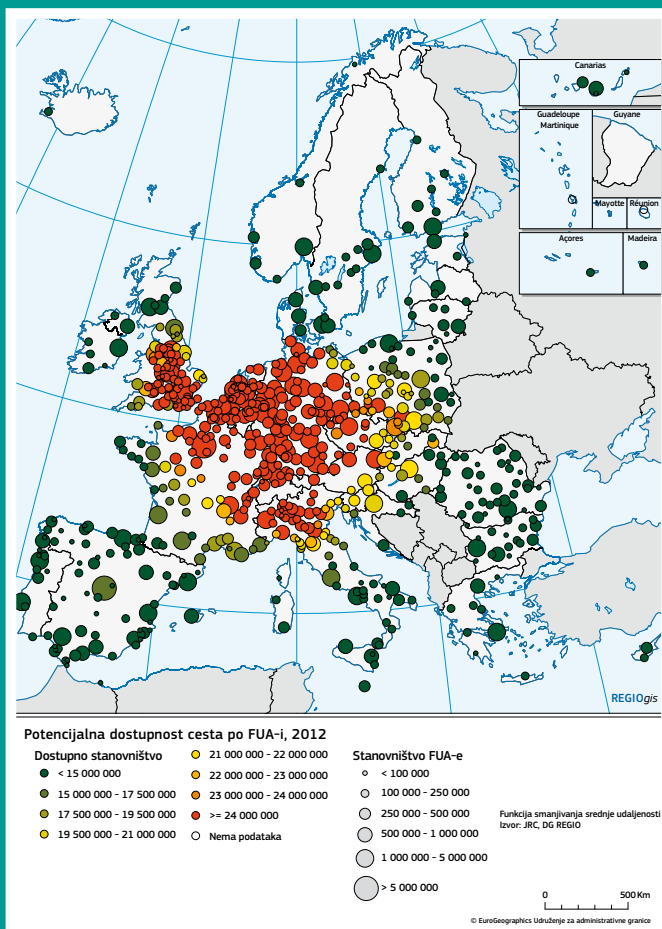
<http://www.balticcompass.org/>

POTENCIJALNA DOSTUPNOST CESTA PO FUNKCIONALNOM URBANOM PODRUČJU (FUA), 2012.

Ova mapa prikazuje trenutačnu razinu dostupnosti cestom iz svih županija u glavnim funkcionalnim gradskim područjima do svih županija u zemljama EU-a i EFTA-e. Analiza uzima u obzir brzinu i prometne uvjete koji su uočeni diljem cijele mreže glavnih cesta, uključujući mostove i putničke brodove. Dostupnost se izražava kao broj stanovnika do kojih se može doći, uzimajući u obzir vrijeme putovanja potrebno da se stigne na odredište. Dostupnost je najviša u gradovima u srcu Europe, no neki od većih udaljenijih gradova, poput Varšave ili Budimpešte, također imaju visoke rezultate dostupnosti.

OČEKIVANA PROMJENA DOSTU- PNOSTI CESTA ZBOG ZAVRŠETKA MREŽE TEN-T PO FUNKCIONAL- NOM GRADSKOM PODRUČJU

Mapa prikazuje očekivanu promjenu razina dostupnosti funkcionalnih gradskih područja zbog završetka transeuropske prometne mreže. Politika TENT-T, uz potporu instrumenata kohezijske politike, ulaže u izgradnju novih cesta i poboljšanje postojećih. Očekuje se da će mnoga funkcionalna gradska područja imati koristi od važnih poboljšanja dostupnosti (često iznad +20 %) zahvaljujući projektima TEN-T-a. Očekivana povećanja posebno su visoka u bugarskim, rumunjskim i hrvatskim gradovima.

Izvor: JRC (na temelju podataka aplikacije TomTom, udruženja EuroGeographics, Eurostat, GU-a REGIO i sustava TENtec GU-a MOVE)

PРАВНА ОБАВИЈЕСТ

Ni Europska komisija ni bilo koja druga osoba koja djeluje u njezino ime nisu odgovorne za moguću upotrebu informacija koje se mogu preuzimati iz ove publikacije i za pogreške koje se mogu pojaviti unatoč pažljivoj pripremi i provjeri.

Ova publikacija nužno ne odražava stajalište ili mišljenje Europske komisije.

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2016.

ISSN 2315-0823

© Europska unija, 2016.

Reproduciranje je dopušteno samo uz navođenje izvora.

(*) Prava za dotične slike odobrena su samo za upotrebu u časopisu *Panorama* (izdanje 58.) te ni u koje druge svrhe; slika se može reproducirati u kontekstu časopisa *Panorama* 58. i njegovih jezičnih verzija – slika se ne smije reproducirati u druge svrhe.

Za upotrebu/reprodukciju materijala zaštićenog autorskim pravima od treće strane potrebno je dobiti dozvolu nositelja autorskih prava.

Printed in Belgium

Časopis je tiskan na recikliranom papiru na engleskom, francuskom, njemačkom, bugarskom, grčkom, španjolskom, talijanskom, poljskom i rumunjskom jeziku.

Dostupan je na 22 jezika putem interneta na adresi: http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/information/publications/panorama-magazine/

Sadržaj izdanja finaliziran je u kolovozu 2016.

FOTOGRAFIJE (STRANICE):

Naslovna stranica: © iStock, albertogardin

Stranica 4.: © iStock, Kaycco

Stranica 7.: © iStock, standret

Stranica 8.: © Martijn Beekman

Stranice 6., 9., 10., 11., 12., 28., 29., 30., 36., 43.:

© European Commission

Stranica 14.: © iStock, RicoK69

Stranice 16., 17.: © RWMC Ljubljana

Stranica 20.: © iStock, knape, © Vijeće regije Oulu

Stranica 21.: © iStock, Alvaro Arroyo, © Agencija za

koheziju i razvoj

Stranica 23.: © iStock, therry, © Antoine Darnaud –

Regija Languedoc Roussillon Midi Pyrénées

Stranica 24.: © iStock, Borisb17

Stranica 25.: © Okrug Stockholm

Stranice 26., 27.: © Črt Slavec – Vladin ured za razvoj

i europsku kohezijsku politiku, Slovenija

Stranica 31.: © Diritti a Scuola

Stranica 32.: © Living Lab

Stranice 30., 33.: © Thinkstock, fotoember

Stranica 35.: © Uprava regije Apulija

Stranica 37.: © Thinkstock, Creatas Images

Stranica 39.: © Ministarstvo gospodarskog razvoja,

Poljska, © Vladin ured za razvoj i europsku kohezijsku

politiku, Slovenija, © FEDER Luksemburg, © Lisabon 2020.

Stranica 40.: © Marjorie Jouen

Stranica 41.: © iStock, RoBeDeRo

Stranica 42.: © Odbor regija

Stranica 45.: © Općina Balestrate

Stranice 46., 47.: © Mobiel Erfgoed Centrum

Stranica 48.: © e-prescription

Stranica 49.: © Baltic COMPASS

PROGRAM

10. – 13. LISTOPADA

Bruxelles (BE)

Europski tjedan regija i gradova
(uklj. svečanost RegioStars)

3. – 4. STUDENOGA

Bratislava (SK)

5. Godišnji forum Strategije
EU-a za dunavsku regiju

8. – 9. STUDENOGA

Stockholm (SE)

7. Strateški forum Strategije
EU-a za regiju Baltičkog mora

30. – 31. OŽUJKA 2017

Bruxelles (BE)

Forum najudaljenijih regija

26. – 27. LIPNJA 2017

Bruxelles (BE)

Kohezijski forum

OSTANITE U KONTAKTU

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EU_Regional
#CohesionPolicy | #ESIFunds

EUinmyRegion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

RegioNetwork

yammer.com/RegioNetwork

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
@CorinaCretuEU

Više informacija o događanjima možete naći u dijelu Program na internetskoj stranici InfoRegija:

http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/newsroom/events/

Ured za publikacije

Europska komisija
Glavna direktorica za regionalnu i urbanu politiku
Kommunikacija – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1-B-1160 Bruxelles
E-pošta: regio-panorama@ec.europa.eu